

Meedoen met de Ooievaarspas: hoe kan het beter?

Deel 1: Evaluatieonderzoek voor de gemeente
Leidschendam-Voorburg

Meedoen met de Ooievaarspas: hoe kan het beter?

Deel 1: Evaluatieonderzoek voor de gemeente
Leidschendam-Voorburg

Rapport
Gemeente Leidschendam-Voorburg

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
H1 Inleiding en doel van het onderzoek	4
1.1 De Ooievaarspas	4
1.2 Eenvoudig en doeltreffend gebruik	4
1.3 Ontbrekende gegevens en onduidelijkheden	4
1.4 Doel- en vraagstelling	5
1.5 Leeswijzer	5
H2 Onderzoeksmethoden	6
H3 Evaluatie huidige Ooievaarspas	8
3.1 Het vastgestelde minima- en Ooievaarspasbeleid	8
3.1.1 Het minimale beleid in de gemeente Leidschendam-Voorburg	8
3.1.2 Werkprocessen	11
3.1.3 Het aanbod van de Ooievaarspas	15
3.2 Het gebruik en de kosten van de Ooievaarspas	19
3.3 Doeltreffendheid	23
3.4 Andere (Ooievaars)passen in Den Haag, Rijswijk, Zoetermeer en de Gelrepas	23
3.4.1 Ooievaarspas Den Haag	24
3.4.2 Ooievaarspas Rijswijk	24
3.4.3 Zoetermeerpas en GelrePas	25
3.5 Contract- en samenwerkingsafspraken in de Ooievaarspas-gemeenten	27
3.6 Deelconclusies	30
H4 Perspectief inwoners	32
4.1 Informatievoorziening	32
4.2 Aanvraagproces	33
4.3 Aanbod	34
4.4 Gebruik en bereik	35
4.5 Stigma	35
4.6 Deelconclusie	36
H5 Perspectief welzijnsprofessionals	37
5.1 Informatievoorziening	37
5.2 Aanbod	38
5.3 Gebruik	38
5.4 Stigma	38
5.5 Deelconclusie	39
H6 Perspectief partners	40
6.1 Motivatie partners om zich aan te sluiten	40
6.2 Informatievoorziening	40
6.3 Contact tussen partners en Bureau Ooievaarspas en/of de gemeente Leidschendam-Voorburg is er nauwelijks	42

6.4 Gebruik	43
6.5 Redenen om niet aan te sluiten	45
6.6 Deelconclusies	46
H7 Conclusies en aanbevelingen op basis van het evaluatie-onderzoek	47
7.1 Conclusie	47
7.2 Aanbevelingen	47
Bijlage 1 Documentenoverzicht	49
Bijlage 2 Overzicht aangesloten partners Ooievaarspas	50
Bijlage 3 Interviewprotocol beleidsmedewerkers	51
Bijlage 4 Interviewprotocol partners	53
Bijlage 5 Overzicht participanten interviews	55
Colofon	57

Dit document (inclusief eventuele bijlagen) is opgesteld door BMC en de (auteurs)rechten met betrekking tot de inhoud en het format van dit document berusten bij BMC. Dit document is uitsluitend bedoeld voor gebruik door de opdrachtgever en mag niet worden gepubliceerd of aan anderen ter beschikking worden gesteld zonder uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van BMC.

Samenvatting

De gemeente Leidschendam-Voorburg maakt gebruik van de Ooievaarspas als instrument om inwoners die moeten rondkomen van 130% of minder van het wettelijk sociaal minimum (wsm), tot 100% korting te geven op cultuur, sport, zwemmen, bibliotheek en recreatieactiviteiten. Het doel van dit onderzoek is het schetsen van drie scenario's voor de organisatie en financiering van de Ooievaarspas op basis van een evaluatie van de huidige pas en een inventarisatie van behoeften en ervaringen van inwoners, professionals en partners. Het onderzoeksrapport bestaat uit twee delen: deel 1 (dit deel) betreft het evaluatieonderzoek en deel 2 het scenario-onderzoek.

Aanpak van het onderzoek

Het evaluatieonderzoek is gebaseerd op een deskresearch van beleidsdocumenten, eerdere evaluaties en onderzoeken naar het minimabeleid in Leidschendam-Voorburg, een vergelijking met andere minimapassen/-regelingen en interviews met aanbieders, professionals bij maatschappelijke organisaties en gemeentemedewerkers (flitsbalie en beleid). Op basis van de evaluatie zijn er aanbevelingen en randvoorwaarden geschetst voor de toekomst van de Ooievaarspas, ongeacht het scenario waarvoor wordt gekozen.

Wat biedt de Ooievaarspas?

Met de gratis Ooievaarspas kunnen inwoners van Leidschendam-Voorburg met een inkomen van <130% van het Wsm met korting deelnemen aan allerlei activiteiten (dit wordt een aanbieding genoemd). Kinderen kunnen gratis deelnemen. Bijvoorbeeld naar het museum gaan, zwemmen of lid worden van een sportclub of bibliotheek. De vergoeding voor activiteiten voor zowel kinderen als volwassenen is € 450,- (sinds 2024). Bij deelname aan een activiteit wordt de pas gescand en het bedrag in mindering gebracht. In Leidschendam-Voorburg zijn in totaal 47 aanbiedingen van 47 aanbieders. 64% daarvan valt in de categorie 'sport' en 40% (ook) in de categorie 'cultuur'. Het grootste deel (75%) van het aanbod is geschikt voor alle leeftijden. 53% is (ook) geschikt voor inwoners jonger dan 18 jaar. Voor chronisch zieken en mindervaliden zijn twee van de 47 aanbiedingen geschikt.

Werkproces en -afspraken tussen inwoners, gemeente en Bureau Ooievaarspas en aanbieders

De Ooievaarspas wordt grotendeels uitgevoerd door de afdeling 'Bureau Ooievaarspas' van de gemeente Den Haag. De gemeente, het bureau en aanbieders hebben eigen werkprocessen en afspraken om het systeem te laten functioneren. De huidige contractuele afspraken tussen de gemeente Leidschendam-Voorburg en Bureau Ooievaarspas stammen uit 2019 en zijn met drie jaar verlengd, maar de huidige afspraken zijn onduidelijk. Inwoners van Leidschendam-Voorburg kunnen de pas via de website of telefonisch aanvragen. Als nodig, ontvangen zij een aanvraagformulier met een lijst van benodigde bewijsstukken, die per mail of post teruggestuurd kunnen worden. De aanvraag wordt beoordeeld door medewerkers van de flitsbalie in de gemeente Leidschendam-Voorburg, die de aanvragen verwerken, mensen helpen aan de balie, informatiebrieven sturen, verhuizingen verwerken en duplicaten aanvragen. Er wordt niet gecontroleerd op onrechtmatig gebruik van de pas.

Bureau Ooievaarspas heeft twee hoofdactiviteiten:

1. Uitvoeren van de regeling voor Den Haag en randgemeenten, inclusief het regelen van passen, aanleveren van cijfers, schrijven van rapporten en organiseren van evenementen.
2. Relatiebeheer met ongeveer 600 partners (cultuur, sport, zwemmen, bibliotheek en recreatie). Jaarlijks evalueren accounthouders met de aanbieders. Bureau Ooievaarspas heeft een eigen begroting voor deze taken. Elke aanbieder wordt getoetst op beleidsdoelstellingen en tekent een overeenkomst. De compensatiekosten verschillen per aanbieder en aanbod. Als de vergoedingen boven € 450,- uitkomen, betaalt de aanbieder het verschil zelf. De meeste aanbieders hebben alleen contact met Bureau Ooievaarspas, zelden met de gemeente Leidschendam-Voorburg, en dit contact gaat meestal over administratieve zaken.

Uit het evaluatieonderzoek blijkt dat werkprocessen complex en onduidelijk kunnen zijn. Verbeteringen zoals een klachtenregeling voor gebruikers en aanbieders en controles op onrechtmatig gebruik zijn mogelijk.

Ervaringen pasgebruikers

Ongeveer de helft van de huishoudens in Leidschendam-Voorburg die recht heeft op de Ooievaarspas, maakt daar ook daadwerkelijk gebruik van. Hoeveel kinderen daartoe behoren is niet bekend. Pasgebruikers waarderen de mogelijkheden om mee te kunnen doen. Het aanvragen van de pas vraagt dusdanige digitale vaardigheden en bewijsmateriaal dat sommige inwoners er hierdoor vanaf zien. Na aanvraag kan het nog tot twaalf weken duren voordat iemand de pas in huis heeft. Het aanbod sluit qua locatie, activiteiten en doelgroep niet altijd aan. Een korting van 50% is voor mensen vaak nog steeds een te hoge financiële drempel. Het fysiek moeten aantonen dat je een 'pasgebruiker' bent, kan bovendien als stigmatiserend worden ervaren.

Ervaringen professionals

Niet alle geïnterviewde professionals zijn precies bekend met het aanbod van de Ooievaarspas. Volgens professionals zou een app in plaats van een fysieke Ooievaarspas het gebruik van met name jongeren kunnen vergroten. Verder geven zij aanbevelingen met betrekking tot de informatievoorziening voor anderstaligen (vertalen, filmpjes) en het uitbreiden van het aanbod voor jongeren (sportschool, materialen en muziekinstrumenten).

Ervaringen aanbieders

Er zijn in Leidschendam-Voorburg 47 aanbieders. Aanbieders doen mee met de Ooievaarspas vanuit hun maatschappelijke betrokkenheid. Bijkomende kosten en administratief werk nemen zij daarom, tot een bepaalde hoogte, voor lief. De onduidelijkheid over welke vergoeding je krijgt als aanbieder, het (meerdere keren per jaar) fysiek moeten scannen van de pas, wachtlijsten voor bijvoorbeeld zwembaden en onvoldoende begrijpelijke informatie aan pashouders vanuit de gemeente zijn enkele drempels die door aanbieders worden genoemd.

Conclusies en aanbevelingen

De huidige Ooievaarspas ondersteunt ongeveer 50% van de inwoners in Leidschendam-Voorburg met een minimuminkomen (<130% van het Wsm) door hen te helpen met de kosten voor cultuur, sport, zwemmen, bibliotheek en recreatieactiviteiten. Dit stelt hen in staat om deel te nemen aan deze activiteiten, wat bijdraagt aan het doel van het minimabeleid van de gemeente. Op basis van de behoeften en ervaringen van inwoners, professionals en aanbieders zijn er verbeteringen mogelijk om de Ooievaarspas effectiever te maken. Hierdoor kunnen nog meer inwoners profiteren van de regeling en meedoen. De belangrijkste aanbevelingen op basis van het evaluatieonderzoek zijn:

- Voor inwoners:
 - o Vereenvoudig de aanvraagprocedure.
 - o Maak het gebruik van de fysieke pas eenvoudiger.
- Voor aanbieders:
 - o Verminder administratieve lasten door bijvoorbeeld een app of webfunctie voor de pas toe te voegen.
 - o Koppel het scannen van de pas aan het sport-/contributieseizoen.
 - o Zorg voor voldoende compensatie voor aanbieders.
 - o Informeer inwoners gericht, bijvoorbeeld op specifieke groepen of levensgebeurtenissen zoals verhuizingen of het bereiken van de leeftijd van 18 jaar.
- Voor de organisatie gemeente Leidschendam-Voorburg:
 - o Breng werkprocessen, inclusief taken en verantwoordelijkheden, in kaart zodat duidelijk is wie waarvoor verantwoordelijk is.
 - o Vereenvoudigde werkprocessen zijn gewenst.
 - o Vernieuwde afspraken met de gemeente Den Haag, Rijswijk en Bureau Ooievaarspas zijn noodzakelijk.
 - o Verbeter de monitoring van het gebruik en de kosten van de Ooievaarspas, zodat kan worden bijgestuurd op effectiviteit.

Deze verbeteringen kunnen worden doorgevoerd in alle drie de toekomstscenario's:

1. Een participatieregeling zonder pas
2. De Ooievaarspas 2.0; een verbeterde Ooievaarspas
3. Een lokale L-V pas

H1 | Inleiding en doel van het onderzoek

1.1 De Ooievaarspas

In de gemeente Leidschendam-Voorburg kunnen mensen met een laag inkomen gebruikmaken van de Ooievaarspas. De Ooievaarspas is een kortingspas met als doel minima te laten deelnemen aan de samenleving en te ondersteunen door bijvoorbeeld (meer) te bewegen, eenzaamheid te voorkomen en op te heffen en cultuurdeelname te stimuleren. De gemeenten Leidschendam-Voorburg, Rijswijk en Den Haag voeren de Ooievaarspas gezamenlijk uit met een aantal lokale accenten als het om (lokale) partners gaat. De organisatie en een belangrijk deel van de administratie worden door de gemeente Den Haag gedaan.

Ondertussen is er in Nederland veel veranderd op het gebied van bestaanszekerheid en armoede. Het minimabeleid van de gemeente is in 2023 geëvalueerd en wordt voor de komende vier jaar opnieuw vastgesteld. In het eerste kwartaal 2024 worden aan het college en de raad keuzes voorgelegd voor het toekomstige minimabeleid. Het streven is om in 2025 het nieuwe minimabeleid in werking te laten treden. Nu het minimabeleid van de gemeente herzien wordt, is ook de vraag actueel of het gebruik van de Ooievaarspas in de huidige vorm inderdaad effectief bijdraagt aan het beleid. Worden de doelen behaald? Hoe is het gebruik? Sluit het aanbod aan bij de behoeften van de inwoners? Zijn er alternatieven voor de huidige Ooievaarspas?

1.2 Eenvoudig en doeltreffend gebruik

De gemeente Leidschendam-Voorburg wil graag een eenvoudige pas, zowel in termen van organisatie door de gemeente als in het gebruik door de inwoners, die daadwerkelijk bijdraagt aan deelname in de samenleving door minima. De gemeente wil bovendien uitgaan van de huidige situatie en, indien nodig, stap voor stap wijzigingen kunnen doorvoeren.

Dit onderzoek begint daarom met het in kaart brengen en evalueren van de huidige Ooievaarspas, het gebruik daarvan en de doelen van de gemeente. De volgende stap is het inventariseren van de behoeften en ervaringen van inwoners, van professionals die werken met de doelgroep en de partners. Ten slotte wil de gemeente verkennen welke aanpassingen of alternatieven er voor de pas mogelijk zijn in de vorm van drie scenario's. We besteden daarbij aandacht aan de bijbehorende kosten en wenselijke aanpassingen in het contract dat er nu met Den Haag is.

1.3 Ontbrekende gegevens en onduidelijkheden

De gemeente Leidschendam-Voorburg vraagt zich af of de huidige Ooievaarspas inderdaad bijdraagt aan het ondersteunen van de inwoners bij het deelnemen aan de maatschappij. Het is onbekend of de doelen die zijn gesteld voor het gebruik van de Ooievaarspas ook worden behaald. De gemeente weet niet of het huidige aanbod voldoende aansluit bij de behoeften van de inwoners. De ervaringen van inwoners zijn cruciaal voor beleid, uitvoering en inkoop. Ze maken de kwaliteit van dienstverlening en ondersteuning inzichtelijk. Onlangs zijn er twee onderzoeken uitgevoerd in relatie tot het minimabeleid, waarbij ook inwoners en professionals zijn geïnterviewd.

Zij hebben naar waarschijnlijkheid uitspraken gedaan met betrekking tot de Ooievaarspas maar de gemeente weet niet welke conclusies daaruit kunnen worden getrokken. Ten slotte is er weinig zicht op de partijen en organisaties waar houders van de Ooievaarspas gebruik van kunnen maken en hun behoeften.

1.4 Doel- en vraagstelling

Het doel van dit onderzoek is het schetsen van drie scenario's voor de organisatie en financiering van de Ooievaarspas op basis van een evaluatie van de huidige pas en een inventarisatie van behoeften en ervaringen van inwoners, professionals en partners. We formuleren de volgende onderzoeksvraag:

Hoe kan de Ooievaarspas in Leidschendam-Voorburg worden vormgegeven om effectief bij te dragen aan de doelen van het minimabeleid en de behoeften van de inwoners?

We hebben deze hoofdvraag opgedeeld in deelvragen en gecategoriseerd in drie onderdelen:

1. Evaluatie huidige Ooievaarspas

Deelvraag 1: Wat is het vastgestelde minimabeleid en het beleid met betrekking tot de Ooievaarspas?

Deelvraag 2: Wat is het kwantitatieve gebruik van de Ooievaarspas en wat zijn de kosten?

Deelvraag 3: In hoeverre worden de doelen van het minimabeleid en de Ooievaarspas bereikt door het huidige gebruik?

Deelvraag 4: Hoe verhoudt het aanbod en de uitvoering van de Ooievaarspas in Leidschendam-Voorburg zich tot de andere Ooievaarspas-gemeenten (Den Haag en Rijswijk) en passen van andere gemeenten (Zoetermeerpas en U-pas)?

Deelvraag 5: Hoe zien het huidige contract met de gemeente Den Haag en de samenwerkingsafspraken tussen de Ooievaarspas-gemeenten eruit?

2. Perspectief inwoners, professionals en partners

Deelvraag 6: In hoeverre voorziet de Ooievaarspas in de behoeften van de inwoners?

Deelvraag 7: Welke belemmerende en bevorderende factoren ervaren professionals in het informeren over, aanvragen en gebruikmaken van de pas door inwoners?

Deelvraag 8: Welke belemmerende en bevorderende factoren ervaren partners bij het informeren over, aanvragen en gebruikmaken van de pas door inwoners?

3. Toekomst Ooievaarspas in scenario's

Deelvraag 9: Hoe zien toekomstige scenario's voor de Ooievaarspas eruit die bijdragen aan de doelen van de gemeente Leidschendam-Voorburg?

1.5 Leeswijzer

De rapportage van dit scenario-onderzoek is opgedeeld in twee rapporten. In dit rapport (rapport 1) leest u over de onderzoeksaanpak, de bevindingen en antwoorden op de deelvragen 1 tot en met 8, conclusies en aanbevelingen. In rapport 2 staan de scenario's centraal. We schetsen in dat rapport drie toekomstscenario's voor de gemeente Leidschendam-Voorburg op basis van het onderzoek.

H2 | Onderzoeksmethoden

De verschillende deelvragen worden met behulp van verschillende onderzoeksmethoden beantwoord. De onderzoeksaanpak bevat een deskresearch van beleidsdocumenten, een analyse van bestaand onderzoek en een online search naar vergelijkbare minimapassen, interviews met beleidsmedewerkers, professionals en partners en een scenario-onderzoek.

Deskresearch

We beginnen met het in kaart brengen van de huidige situatie. Veel daarover is al te vinden in beleidsdocumenten. Daarnaast is er recentelijk onderzoek gedaan naar het minimabeleid, waar de Ooievaarspas onderdeel van is. De documenten die we hebben bestudeerd vindt u in bijlage 1. Daarnaast hebben we een online search gedaan naar twee passen die worden ingezet door andere gemeenten: de Zoetermeerpas en de GelrePas. De online search (in combinatie met aanvullende interviews met de uitvoerende organisaties) maakt alternatieve mogelijkheden voor de Ooievaarspas in het scenario-onderzoek inzichtelijk.

Interviews

Naast de papieren werkelijkheid interviewen we beleidsmedewerkers van de gemeente Leidschendam-Voorburg, Den Haag en Rijswijk, Bureau Ooievaarspas, medewerkers van de flitsbalie en medewerkers van Sport & Welzijn Leidschendam-Voorburg om een beter beeld van de huidige stand van zaken met betrekking tot (de uitvoering van) de Ooievaarspas te krijgen. Het interviewprotocol, dat steeds op maat gemaakt is, vindt u in bijlage 3. Het perspectief van professionals is van belang om zicht te krijgen op het gebruik en de toegang tot de aanbiedingen van de Ooievaarspas. Zo krijgen we een completer beeld van wie waarom en wanneer de pas aanvraagt en gebruikt (of juist niet). Professionals hebben zicht op kenmerken van specifieke doelgroepen en hun gedrag. Zo merken zij in de praktijk waar inwoners tegenaan lopen bij het aanvragen en gebruiken van de Ooievaarspas. De interviews met partners geven inzicht in de uitvoering van de Ooievaarspas. We hebben hen gevraagd naar de motivatie om aanbieder te zijn en welke belemmerende en bevorderende factoren zij ervaren in (het mogelijk maken van) het gebruik van de pas door inwoners. Aanbieders zijn geselecteerd op categorie (sport, cultuur, zwemmen, bibliotheek en locatie in Leidschendam-Voorburg). Het interviewprotocol voor aanbieders vindt u in bijlage 4. Een overzicht van deelnemers aan het interviewonderzoek vindt u in bijlage 5. Alle kwalitatieve interviewdata is geanalyseerd met behulp van een zogenaamde codeboom om systematisch te kunnen analyseren en de eerste acht deelvragen te beantwoorden.

Scenario-onderzoek

De deelvragen 1 t/m 8, die we beantwoorden op basis van deskresearch en interviews, geven ons de informatie die we nodig hebben om de scenario's op te stellen. In rapport 2 beschrijven we drie scenario's en beoordelen we deze op een aantal voor de gemeente Leidschendam-Voorburg belangrijke criteria. De drie scenario's zijn:

1. Een participatieregeling zonder pas
2. De Ooievaarspas 2.0; een verbeterde Ooievaarspas
3. Een lokale L-V pas.

H3 | Evaluatie huidige Ooievaarspas

Deelvraag 1: Wat is het vastgestelde minimabeleid en het beleid met betrekking tot de Ooievaarspas?

Deelvraag 2: Wat is het kwantitatieve gebruik van de Ooievaarspas en wat zijn de kosten?

Deelvraag 3: In hoeverre worden de doelen van het minimabeleid en de Ooievaarspas bereikt door het huidige gebruik?

Deelvraag 4: Hoe verhoudt het aanbod en de uitvoering van de Ooievaarspas in Leidschendam-Voorburg zich tot de andere Ooievaarspas-gemeenten (Den Haag en Rijswijk) en passen van andere gemeenten (Zoetermeerpas en U-pas)?

Deelvraag 5: Hoe ziet het huidige contract met de gemeente Den Haag en de samenwerkingsafspraken tussen de Ooievaarspas gemeenten eruit?

Dit hoofdstuk brengt de huidige situatie omtrent de Ooievaarspas in beeld op basis van documenten en interviews met (beleids)medewerkers van de gemeente Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Den Haag en Bureau Ooievaarspas. Achtereenvolgens beschouwen we het vastgestelde minima- en Ooievaarspasbeleid en het aanbod van de pas (paragraaf 3.1), het gebruik en de kosten van de Ooievaarspas (paragraaf 3.2), de doeltreffendheid (paragraaf 3.3), het aanbod en de uitvoering van andere minimapassen (paragraaf 3.4) en de contract- en samenwerkingsafspraken in de Ooievaarspas-gemeenten (paragraaf 3.5). We sluiten dit hoofdstuk af met conclusies omtrent de huidige situatie van de Ooievaarspas (paragraaf 3.6).

3.1 Het vastgestelde minima- en Ooievaarspasbeleid

3.1.1 Het minimabeleid in de gemeente Leidschendam-Voorburg

Onder het minimabeleid wordt verstaan: de bijzondere bijstand en aanvullende regelingen voor inwoners die moeten rondkomen met een inkomen op of lager dan het sociaal minimum. Deze regelingen zijn gericht op de individuele inwoner. De lokale regelingen zijn enerzijds bedoeld om noodzakelijke uitgaven te financieren van mensen die hiervoor geen geld kunnen reserveren (bijzondere bijstand) en anderzijds om deelname in de samenleving te stimuleren (bijvoorbeeld deelname aan sociale, culturele en sportactiviteiten). Dit beleid is onderdeel van de grotere opgave om de bestaanszekerheid van inwoners te vergroten. Voor het kindpakket (computer, internet, schoolspullen, schoolkosten), de collectieve zorgverzekering en de Ooievaarspas wordt een inkomensgrens van 130% van het sociaal minimum gehanteerd. Voor de bijzondere bijstand en individuele inkomens toeslag is de grens 110% van het sociaal minimum. Voor de kwijtschelding gemeentelijke belastingen is de grens op 100% van het sociaal minimum gesteld.

Het minimabeleid en de uitvoering daarvan doet de gemeente Leidschendam-Voorburg ook namens de gemeenten Wassenaar en Voorschoten. Het huidige minimabeleid is vastgesteld voor de periode 2019-2022. Er is tijdens en na die periode veel gebeurd op het terrein van inkomensondersteuning. Door corona, de Oekraïne-oorlog en de energiecrisis zijn er tijdelijke nieuwe inkomensondersteunende regelingen geweest in opdracht van het Rijk.

Ook staat het landelijke sociale zekerheidsbeleid niet stil (bijvoorbeeld 'Breed Offensief' van de Participatiewet). In 2023 is het gemeentelijke beleid van Leidschendam-Voorburg op verschillende manieren geëvalueerd. Dit alles geeft input voor de herijking van het minimabeleid. In een koersdocument schetst de gemeente Leidschendam-Voorburg de visie op het minimabeleid en op basis daarvan worden voorstellen uitgewerkt hoe het minimabeleid verbeterd en veranderd kan worden. Het streven is om vanaf 2025 te beginnen met werken vanuit het nieuwe minimabeleid. Speerpunten in de visie voor het nieuwe minimabeleid¹ zijn:

- Regelingen/beleid moeten specifiek gericht zijn op inwoners in kwetsbare situaties. De gemeente zet onverminderd in op ondersteuning van kinderen gezien de gevolgen van armoede en uitsluiting voor hun ontwikkeling en toekomst. Ook huishoudens met een niet-westerse achtergrond en statushouders vragen extra inzet.
- Regelingen zijn gericht op het kunnen participeren in de samenleving. Belangrijk daarbij is dat de aangeboden voorzieningen aansluiten bij de behoefte en inwoners daadwerkelijk in staat stellen om mee te doen.
- Het systeem van de regelingen en het aanvraagproces moeten eenvoudiger en toegankelijker zodat inwoners er (zoveel mogelijk) op eigen kracht en in eigen regie gebruik van kunnen maken. De dienstverlening is integraal en in staat tot het organiseren van maatwerk.
- De maatschappelijke kracht in de gemeente wordt aangewend en versterkt voor de ondersteuning van inwoners met een minimum inkomen. De gemeente faciliteert en stimuleert dit.
- Het Rijk is verantwoordelijk voor voldoende bestaanszekerheid. De gemeente is verantwoordelijk voor het bieden van extra ondersteuning door maatwerk en sociale participatie, aansluitend op de lokale situatie en gemeenschap. De gemeente is niet aan zet en financieel niet in staat om de tekorten op het bestaansminimum aan te vullen.
- Het streven is om binnen de bestaande budgetten van de bijzondere bijstand en de minimaregelingen te blijven.

Twee belangrijke aanpalende beleidsterreinen die hieraan bijdragen zijn re-integratie en participatie en schuldhulpverlening. Het re-integratie- en participatiebeleid is onlangs herzien en vastgesteld in december 2023². Met dit nieuwe beleid is er, naast onverminderde inzet op toeleiding naar werk, een grotere focus gekomen op participatie. Het beleid rondom schuldhulpverlening is zich meer gaan richten op preventie van schulden.

Het Ooievaarspasbeleid

De Ooievaarspas is één van de minimaregelingen. De Ooievaarspas is een kortingspas voor mensen met een laag inkomen woonachtig in de gemeenten Den Haag, Leidschendam-Voorburg en Rijswijk. De Ooievaarspas is beschikbaar voor inwoners van Den Haag, Rijswijk en Leidschendam-Voorburg met een laag inkomen, gebaseerd op de van toepassing zijnde inkomensgrens van het plaatselijk minimabeleid. In Leidschendam-Voorburg is dat <130% van het Wettelijk sociaal minimum (Wsm).

¹ Koersbrief 'Iedereen telt mee'- Koers voor het nieuwe minimabeleid, maart 2024.

² 'Opstap naar Werk' Beleidsplan Re-integratie en Participatie Gemeente Leidschendam-Voorburg, december 2023.

Er zijn gezinnen die formeel een hoger inkomen hebben, maar door het aflossen van schulden een besteedbaar inkomen hebben dat lager is dan de bijstandsnorm. De kinderen in deze gezinnen kunnen hierdoor soms geen sport beoefenen of meedoen met culturele activiteiten. Door de Ooievaarspas ook beschikbaar te stellen aan kinderen in deze gezinnen, wordt gezorgd dat gemiddeld 200 kinderen per jaar méér kunnen meedoen. Toelating van deze doelgroep sluit aan bij het plan financiële zelfredzaamheid en het minimabeleid. Kinderen zouden namelijk geen negatieve gevolgen mogen ondervinden van de financiële situatie van hun ouders. Het doel is dat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen en kunnen meedoen in de samenleving³.

Het doel van de Ooievaarspas is het bevorderen van maatschappelijke participatie van houders van een Ooievaarspas, specifiek op het gebied van sport, cultuur en recreatie. Dat gebeurt langs twee lijnen:

1. Door financiële drempels die mensen met een minimuminkomen ervan weerhouden aan maatschappelijke activiteiten deel te nemen, weg te nemen dan wel te verlagen.
2. Door houders van een Ooievaarspas te stimuleren actief gebruik te maken van het activiteitenaanbod van de Ooievaarspas.

Per 1 januari 2024 is de vergoeding voor activiteiten voor zowel kinderen als volwassenen verhoogd van € 330,- naar € 450,-, waardoor er meer mogelijkheden zijn om gebruik te maken van activiteiten. Dit bedrag staat als tegoed op de Ooievaarspas. Bij deelname aan een activiteit wordt de pas gescand en het bedrag in mindering gebracht.

De activiteiten die in het kader van de Ooievaarspas worden aangeboden zijn:

- Cultureel: in die zin dat pashouders actief of passief kunnen deelnemen aan uitingen op het gebied van kunst, zoals muziek, film, dans, handnijverheid en dergelijke.
- Sportief: in die zin dat pashouders actief kunnen deelnemen aan diverse sporten.
- Zwemmen: kinderen kunnen gratis hun zwemdiploma A, B en C halen en volwassenen krijgen 50% korting.
- Bibliotheek; gratis lidmaatschap.
- Recreatief/gratis: er worden dagtochten en bijzondere evenementen en groepslessen aangeboden die eenmalig (gratis) worden aangeboden.⁴

Met de gratis Ooievaarspas kunnen inwoners van Leidschendam-Voorburg met korting deelnemen aan allerlei activiteiten. Kinderen kunnen gratis deelnemen. Bijvoorbeeld naar het museum gaan of lid worden van een sportclub of bibliotheek⁵.

De eigen bijdrage van de volwassen pashouders is € 165,- per jaar. De gemeente vergoedt 50% van het restant tot maximaal € 285 per pashouder per jaar. Dit was voor 1 januari 2024 € 165,-. In de praktijk zou het dan als volgt gaan: Als een volwassene wil sporten bij een aanbieder en de kosten zijn bijvoorbeeld € 300,-, dan is de korting vanuit de Ooievaarspas € 150,- en de eigen bijdrage van de pashouder € 150,-.

Maar stel dat een volwassene wil sporten bij een aanbieder en de kosten zijn € 500,- per jaar, dan betaalt de pashouder € 165,- (maximale eigen bijdrage van de pashouder) en de

³ Raadsbrief minimaregelingen 2020.

⁴ Voorwaarden en verplichtingen partners Ooievaarspas 2018.

⁵ [Ooievaarspas | Gemeente Leidschendam-Voorburg \(lv.nl\)](https://www.oievaarspas.nl)

vergoeding vanuit de Ooievaarspas is dan maximaal € 285,- Samen is het bedrag waarvoor de pashouder kan sporten € 450,-. De aanbieder neemt het resterende bedrag van € 50,- voor eigen rekening.

Deelnemen aan activiteiten kan kosten met zich meebrengen, bijvoorbeeld voor lidmaatschap. Maar ook voor kleding en attributen, zoals een sporttenue, danskleding of schildersmateriaal. In Den Haag kunnen kinderen via [Stichting Leergeld Den Haag](#) gratis materiaal aanschaffen. In Leidschendam-Voorburg is die mogelijkheid om een aanvraag te doen er ook, maar dit is geen gemeentelijke regeling. In de gemeente Leidschendam-Voorburg is er wel een jaarlijks aan te vragen regeling Tegemoetkoming school-, cultuur- en sportkosten voor schoolgaande kind(eren) uit gezinnen met een inkomen lager dan 130% van het minimum inkomen. De bedragen zijn voor kinderen op de basisschool € 238 per kind per jaar en in het voortgezet onderwijs € 500 per kind per jaar. Bij een maximaal inkomen van 110% krijgen inwoners 100% van het bedrag en bij een maximaal inkomen tussen de 110% en 130% krijgen zij 50% van het bedrag⁶.

Regeling maatschappelijke participatie Voorschoten-Wassenaar

De regeling maatschappelijke participatie Voorschoten-Wassenaar is opgenomen in de beleidsregels van Wassenaar en Voorschoten. Met deze regeling kan een inwoner een tegemoetkoming krijgen voor deelname aan sociale, culturele en sportieve activiteiten. De inwoner met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm kan contact opnemen met de gemeente als hij/zij hier gebruik van wil maken (de uitvoering van deze regeling ligt bij Leidschendam-Voorburg). De inwoner geeft aan waarvoor het gebruik is, maar hoeft het niet eerst voor te schieten en te bewijzen met bonnetjes of iets dergelijks. De inwoners geven aan waarvoor de tegemoetkoming gebruikt gaat worden en dan wordt dit bedrag verstrekt (als aan de voorwaarden wordt voldaan). Voor Wassenaar is dit een bedrag € 205,- per persoon per jaar bij een inkomen tot 110% van de bijstandsnorm. Bij een inkomen tussen de 110% en 130% krijgt de inwoner 50%. Een volwassene in Voorschoten krijgt € 141,- per jaar en een kind tot 18 jaar € 216,- per jaar. Bij een inkomen van 110% tot de bijstandsnorm wordt 100% van het bedrag verstrekt. Bij een inkomen tussen de 110% en 130% wordt 50% van het bedrag verstrekt.

3.1.2 Werkprocessen

De inwoners van Leidschendam-Voorburg vragen een pas aan bij de gemeente en gebruiken deze pas vervolgens bij partners. In deze paragraaf brengen we de werkprocessen in kaart van inwoners, partners, Bureau Ooievaarspas en de gemeente.

Vanuit de inwoner

Inwoners van Leidschendam-Voorburg kunnen de pas via de website of telefonisch aanvragen. Via de website [Ooievaarspas.nl](https://www.ooievaarspas.nl) kunnen inwoners gaan naar "Over de Ooievaarspas", maar daar worden in eerste instantie alleen aanmeldopties voor inwoners uit de gemeente Den Haag getoond.

⁶ [Tegemoetkoming school-, cultuur-, sportkosten | Gemeente Leidschendam-Voorburg \(lv.nl\)](#)

Pas als we in de gele banner onderaan de site klikken op “overige informatie pas” komen we, na wederom de aanmeldprocedure voor inwoners van Den Haag, terecht bij de link naar de website van de gemeente Leidschendam-Voorburg ([Ooievaarspas | Gemeente Leidschendam-Voorburg \(lv.nl\)](#)).⁷

Hier worden inwoners verwezen naar óf de website [eDiensten voor Aanvragen gemeente Leidschendam-Voorburg \(lv.nl\)](#) waarbij ze moeten inloggen met DigiD óf moeten bellen naar een telefoonnummer. Helemaal onderaan de site staat vermeld: “Heeft u een bijstandsuitkering, dan kunt u de pas digitaal aanvragen via sociaal.lv.nl. In alle andere gevallen belt u voor een afspraak.”

De voorwaarden voor het aanvragen van een Ooievaarspas zijn:

- U woont in Leidschendam-Voorburg.
- Uw inkomen voldoet aan één van de volgende voorwaarden:
 - Uw inkomen is lager dan 130% van de [bijstandsnorm](#).
 - U neemt deel aan een minnelijk [schuldhulpverleningstraject](#) via Kredietbank Nederland (let op: alleen Ooievaarspas voor de kinderen mogelijk).
 - U zit in een traject voor de Wet schuldsanering natuurlijke personen (WSNP) (let op: alleen Ooievaarspas voor de kinderen mogelijk).
- Nadat u de regeling heeft aangevraagd, ontvangt u binnen acht weken onze reactie.
- Alle deelnemende verenigingen en acties vindt u op [www.ooievaarspas.nl](#).
- Den Haag en Rijswijk geven ook een Ooievaarspas uit aan hun inwoners, met voor elke gemeente een eigen aanbod. U kunt alleen gebruikmaken van het aanbod voor inwoners van Leidschendam-Voorburg.
- Kinderen met een Ooievaarspas kunnen gratis hun zwemdiploma A, B, en C halen en meedoen aan één culturele en één sportactiviteit. Op alle activiteiten daarna krijgen kinderen 50% korting.
- Voldoet u aan de voorwaarden, dan ontvangt u de pas na ongeveer drie weken thuis.
- Zolang u blijft voldoen aan de voorwaarden, dan wordt de pas ieder jaar automatisch verlengd.
- Woont u in Voorschoten of Wassenaar? Dan kunt u gebruikmaken van de Regeling maatschappelijke participatie.

Bewijsstukken bij laag inkomen

- (Kopie) geldig legitimatiebewijs.
- Bankafschriften van al uw rekeningen van de laatste drie maanden⁸.
- Bewijs waaruit de hoogte van uw gezinsinkomen blijkt (kopie van laatst ontvangen uitkeringsspecificatie, uw laatst ontvangen loonstrook, een ontvangstbewijs/afschrift voor alimentatie, heffingskortingen, studiefinanciering of andere inkomsten).

Bewijsstukken bij traject via Kredietbank Nederland of schuldsanering (WSNP)⁹

- (Kopie) geldig legitimatiebewijs.
- Kopie schuldbemiddelingsovereenkomst Kredietbank Nederland of vonnis waaruit blijkt dat u bent toegelaten tot de WSNP.
- Verdere bewijsstukken van uw inkomen hoeft u dan niet mee te nemen. Ook geen bankafschriften.

⁷ Gedurende het onderzoek heeft de gemeente Leidschendam-Voorburg dit aangepast zodat inwoners van Leidschendam-Voorburg direct naar de juiste pagina verwezen worden.

⁸ Inwoners met een bijstandsuitkering kunnen digitaal een aanvraag doen met DigiD. Er zijn verder geen bewijsstukken nodig.

⁹ Zie ook: A5-flyer Ooievaarspas voor schuldhulpverleningstrajecten.

Indien van toepassing, ontvangt de aanvrager van de flitsbalie een aanvraagformulier met daarbij een lijst van benodigde bewijsstukken, die de aanvrager per mail of per post kan terugsturen. De aanvraag wordt vervolgens beoordeeld door medewerkers van de flitsbalie gemeente Leidschendam-Voorburg.

Als de aanvraag compleet is, wordt deze behandeld. Als de aanvraag niet compleet is, stuurt een medewerker van de flitsbalie een verzoek om bewijsstukken nogmaals toe te sturen. Medewerkers van de flitsbalie schatten dat een derde van de aanvragen niet compleet is. Als de aanvrager de aanvraag na twee weken niet compleet heeft gemaakt, wordt de aanvraag afgewezen. Nadat inwoners de Ooievaarspas hebben aangevraagd, ontvangen zij binnen acht weken een reactie van de flitsbalie. Voldoet de aanvraag aan de voorwaarden, dan ontvangen inwoners van Bureau Ooievaarspas de pas na ongeveer drie weken thuis.

Vanuit de aanbieder

De aanbieder is een organisatie, bedrijf of persoon die diensten of activiteiten aanbiedt/levert aan pashouders in het kader van de Ooievaarspas. Partners die activiteiten aanbieden die passen binnen de algemene doelstelling van de Ooievaarspas, kunnen deze activiteiten met korting aanbieden aan houders van een geldige Ooievaarspas. Zowel aan de activiteiten als aan de aanbieder zijn voorwaarden gesteld¹⁰. Zo moeten partners bijvoorbeeld op het moment van de aanvraag tot samenwerking minimaal één jaar bestaan, niet uitsluitend pashouders willen bedienen, een KvK-nummer hebben, tarieven openbaren en gelijkstellen tussen (niet)pashouders.

De betreffende aanbieder kan de te verlenen korting gecompenseerd krijgen door de gemeente volgens onderstaande procedure:

- Een aanbieder die in aanmerking wil komen voor compensatie van de aan de pashouder te verlenen korting, meldt zich aan bij Bureau Ooievaarspas door een e-mail te sturen¹¹.
- Bureau Ooievaarspas toetst de aanvraag en de aanbieder aan de doelstellingen van de Ooievaarspas en het bredere gemeentelijke armoedebeleid. Hierbij wordt rekening gehouden met het bestaande activiteitenaanbod, de kosten van de activiteit en het beschikbare budget binnen de Ooievaarspas.
- De aanbieder dient bereid te zijn om te voldoen aan de (technische) vereisten voor aansluiting op de mogelijkheden van declaratie via de pas en de aanschaf van benodigde apparatuur.
- Indien de aanbieder aangemerkt kan worden als aanbieder van de Ooievaarspas sluiten partijen een overeenkomst. Op grond van deze overeenkomst komt de aanbieder in aanmerking voor compensatie van aan pashouders te verlenen korting.
- De gemeente houdt zich het recht voor om in bijzondere situaties partners uit te sluiten van deelname en de overeenkomst en de geboden compensatie te beëindigen¹².

Een medewerker van Sport & Welzijn, die veel contact heeft met (potentiële) partners onder sportverenigingen, geeft aan dat de aanmeldprocedure erg complex is middels veel formulieren. Zoals we in hoofdstuk 6 beschrijven, is dit voor sommige verenigingen zelfs een reden om geen aanbieder te worden.

¹⁰ Voorwaarden en verplichtingen partners Ooievaarspas 2018.

¹¹ [Partner worden? - Ooievaarspas](#).

¹² Voorwaarden en verplichtingen partners Ooievaarspas 2018.

In de Voorwaarden en verplichtingen partners Ooievaarspas (2018) die ook online beschikbaar zijn¹³, wordt in artikel 2.6 gesteld dat de aanbieder verplicht is zijn gegevens actueel te houden op de website van de Ooievaarspas. Bureau Ooievaarspas stelt partners technisch in staat aan deze verplichting te voldoen.

Medewerkers van Bureau Ooievaarspas vertellen dat zij jaarlijks controleren of de informatie op de website van partners nog actueel is. Zo niet, dan verzoeken zij de aanbieder wijzigingen te doen. Dit verloopt over het algemeen soepel.

Als een organisatie zich als aanbieder heeft aangesloten bij de Ooievaarspas, kunnen inwoners gebruikmaken van de diensten met korting. Aanbieders vermelden op de website de korting. Veel sportaanbieders vermelden ook op het inschrijfformulier de optie om in te schrijven met korting. Als een inwoner hier gebruik van maakt, wordt de pas gescand en de korting afgeschreven van het tegoed. Indien van toepassing betaalt de gebruiker 50% zelf. De aanbieder krijgt 100% of 50% van de gemeente Leidschendam-Voorburg via Bureau Ooievaarspas vergoed. Het aantal keren dat de pas gescand wordt bij een aanbieder verschilt: bij cultuuraanbieders is dit per activiteit, bij verenigingen is dit per seizoen. Overigens moet bij sommige verenigingen, die bijvoorbeeld maandelijks of tweemaandelijks factureren, zoals het zwembad en de scouting, de pas meerdere keren per seizoen worden gescand. Meer hierover leest u in hoofdstuk 6.

Vanuit Bureau Ooievaarspas

De Ooievaarspas wordt grotendeels uitgevoerd door de afdeling 'Bureau Ooievaarspas' van de gemeente Den Haag. Bij Bureau Ooievaarspas werken momenteel achttien medewerkers die in dienst zijn van de gemeente Den Haag. Het aantal fte is onduidelijk omdat een aantal medewerkers afbouwt middels een pensioenregeling. Bureau Ooievaarspas heeft twee belangrijke taken: 1) het uitvoeren van de regeling Ooievaarspas voor Den Haag en de randgemeenten, zoals het regelen van de passen met de betreffende passenleverancier (inclusief ICT-systeem), het aanleveren van cijfers, het schrijven van rapporten voor de randgemeenten en het organiseren van evenementen en 2) relatiebeheer van ongeveer 600 partners in verschillende categorieën (cultuur, sport, zwemmen, bibliotheek en recreatie/gratis). Accounthouders zorgen ervoor dat (potentiële) partners activiteiten aanbieden. De partners, inclusief die uit Leidschendam-Voorburg, zijn random verdeeld over de accounthouders. De partners worden regelmatig herverdeeld, zodat alle accounthouders kennis kunnen maken met partners en er vervanging mogelijk is bij ziekte. In mei 2024 zijn er twee nieuwe accounthouders aangesteld die samen de relaties met partners in Leidschendam-Voorburg en Rijswijk beheren.

Middels jaarlijkse evaluaties door accounthouders met de aanbieders controleert Bureau Ooievaarspas welke partners erbij komen en welke stoppen, of contactgegevens en Kamer van Koophandel-inschrijvingen nog kloppen en of het aanbod en de tarieven op de website nog kloppen. Daarnaast vragen zij specifiek naar het aantal transacties van afgelopen jaar en of het scannen goed verloopt. Bureau Ooievaarspas maakt een verslag, vraagt goedkeuring van de partner en archiveert dit.

¹³ [Partner worden? - Ooievaarspas.](#)

Mocht er aanleiding zijn, zoals bijzonderheden in scangedrag, dan vindt er nog een gesprek plaats. Bureau Ooievaarspas heeft een eigen begroting waar kosten voor bovengenoemde taken in opgenomen zijn.

Vanuit de gemeente LV

De gemeente Leidschendam-Voorburg is zelf verantwoordelijk voor het vaststellen van welke personen in aanmerking komen voor een Ooievaarspas. Dit doen twee medewerkers van de flitsbalie. De reguliere werkzaamheden bestaan uit de binnengekomen aanvragen in behandeling nemen en toe- of afwijzen, mensen op afspraak helpen aan de balie, informatiebrieven versturen aan jongeren die 18 jaar zijn geworden, verhuizingen verwerken en duplicaten aanvragen in het passysteem.

In geval van verhuizing mogen inwoners tot 31 december van dat jaar nog gebruikmaken van de Ooievaarspas, ook al wonen zij buiten de gemeente. Duplicaten zijn nodig als iemand een pas verloren is. Het aanvragen gebeurt aan de balie omdat ervoor betaald moet worden. In sommige gevallen is de magneetstrip beschadigd waardoor de pas niet meer werkt (deze wordt dan kosteloos vervangen). Sommige mensen weten niet dat de pas automatisch verlengd wordt en komen voor niets om een nieuwe aanvraag te doen. Ten slotte wordt er wekelijks een nieuwe 'uploadlijst' van aanvragen met adresgegevens veilig naar Den Haag verzonden. De aanvrager krijgt van Bureau Ooievaarspas een verzoek om een pasfotoformulier in te vullen voor de pas. Als dit fout gaat, moeten flitsbaliemedewerkers van de gemeente Leidschendam-Voorburg dit probleem oplossen. Het zou volgens de medewerkers handiger zijn als Bureau Ooievaarspas dit zelf doet, maar dat zou niet mogelijk zijn in verband met privacy wetgeving. Hierover zijn echter geen concrete contractuele afspraken gemaakt (zie ook paragraaf 3.5).

Aan het eind van het jaar komen er extra werkzaamheden bij zoals het beëindigen van de Ooievaarspas van de 18-jarigen (ongeveer vier uur) en de overledenen (ongeveer twee uur) en de automatische verlengingen en verhuizingen. Het is nog moeilijk in te schatten hoeveel tijd dit in beslag neemt omdat de huidige werknemers deze werkzaamheden pas halverwege het jaar hebben overgenomen van een andere collega. De flitsbaliemedewerksters geven aan dat zij het prettig vinden nu alle werkzaamheden met betrekking tot de Ooievaarspas samen uit te voeren, zodat zij overzicht hebben én taken aan elkaar kunnen overdragen bij afwezigheid van iemand.

Een taak waarvan het onduidelijk is of die bij de flitsbaliemedewerkers hoort, is het behandelen van klachten. De medewerkers geven aan dat er soms klachten binnenkomen over het gebruik van de pas bij partners. De flitsbaliemedewerkers geven nu het e-mailadres van Bureau Ooievaarspas door of verwijzen inwoners naar de website van de aanbieder. Ook een overzicht van alle betrokkenen bij (het gebruik van) de Ooievaarspas zou voor de flitsbaliemedewerkers prettig zijn: *"We verwijzen vaak door naar www.ooievaarspas.nl, want we weten het zelf ook vaak niet. Een overzicht wie waar verantwoordelijk voor is, zou wel makkelijk zijn, evenals een overzicht van de partners en bedragen."* (medewerker flitsbalie Leidschendam-Voorburg).

3.1.3 Het aanbod van de Ooievaarspas

In maart 2024 zijn er 47 partners en 47 aanbiedingen in Leidschendam-Voorburg voor de Ooievaarspas.

Aanbiedingen (activiteiten met korting) kunnen in meerdere categorieën vallen. Zo is de categorie 'recreatie' bijvoorbeeld een subcategorie van 'cultuur' en valt 'judo' onder cultuur maar ook onder 'overige sporten'¹⁴. Alleen een bibliotheekabonnement is gratis voor kinderen én volwassenen.

Tabel 1 Aanbiedingen van de Ooievaarspas in Leidschendam-Voorburg per categorie en doelgroep

Aantal aanbiedingen	
Categorieën	
Cultuur	19
Recreatie	2
Sport	30
Bibliotheek	1
Zwemmen	4
Tijdelijke aanbieding	1
Doelgroepen	
Alle leeftijden	35
Vanaf 3 jaar	0
Vanaf 4 jaar	6
4 t/m 12 jaar	0
Jonger dan 18 jaar	25
Ouder dan 17 jaar	7
Ouder dan 50 jaar	2
Ouder dan 65 jaar	1
Chronisch zieken	0
Mindervaliden	2

¹⁴ [Aanbiedingen - Ooievaarspas](#)

Doelgroepen

Geen van de Ooievaarspas-gemeenten heeft specifieke doelgroepen benoemd binnen hun Ooievaarspasbeleid. Doelgroepen zijn wel benoemd als criterium/suggestie voor deelname aan de activiteiten door Bureau Ooievaarspas. Als we kijken naar de aanbiedingen per doelgroep, valt op dat het grootste deel (75%) geschikt is voor alle leeftijden. 53% is (ook) geschikt voor inwoners jonger dan 18 jaar. Het beeld dat de Ooievaarspas met name kindgericht is, lijkt dus niet te kloppen.

Wellicht dat dit beeld ontstaat doordat de toegang tot de Ooievaarspas vaak beter is voor kinderen, omdat zij via school worden gestimuleerd om te sporten (bij een vereniging). Voor jongeren ouder dan 17 jaar is er ook een speciaal aanbod (zeven aanbiedingen). Volgens professionals is dit een belangrijke leeftijd om jongeren te blijven enthousiasmeren, omdat zij vaak geen Ooievaarspas meer aanvragen als zij 18 jaar zijn geworden. Voor chronisch zieken en mindervaliden is het aanbod zeer beperkt: twee van de 47 aanbiedingen zijn voor hen toegankelijk. Het is onbekend of de aanbiedingen toegankelijk zijn voor anderstaligen. Er is in ieder geval geen informatie over de Ooievaarspas in andere talen beschikbaar. Er zijn geen aanbieders die zich specifiek richten op mensen met een andere culturele achtergrond.

Sport

In 2017 heeft de gemeente Leidschendam-Voorburg geïnventariseerd welke sportclubs aanbieder zijn van sporten met de Ooievaarspas en aan andere verenigingen gevraagd of ze ook aanbieder willen worden¹⁵. Van de 68 sportverenigingen was de helft, 34 verenigingen, Ooievaarspasaanbieder. Van de andere helft, ook 34, waren er vijf niet geschikt als Ooievaarspasaanbieder volgens de gemeente. Dit heeft te maken met het zeer kleine aantal leden van die vereniging, de zeer beperkte organisatie of de voorwaarden die nodig zijn om lid te kunnen worden. Op basis van een uitgebreide mailing geven vijf van de overgebleven 29 verenigingen aan serieus geïnteresseerd te zijn om pasaanbieder te worden, drie denken erover na en twee geven aan geen aanbieder te willen worden (vanwege al lage contributiekosten of een te ingewikkelde organisatiestructuur).

In 2019 heeft de gemeente Leidschendam-Voorburg opnieuw het aantal sportpartners geïnventariseerd omdat a) de gemeente heeft aangegeven dat het streven is om alle sportverenigingen lid te maken van de Ooievaarspas en b) de indruk bestaat dat steeds minder verenigingen zich om verschillende redenen niet hebben aangesloten¹⁶. In 2019 zijn er 75 partners onderzocht: 37 waren er aangesloten bij de Ooievaarspas en 38 niet, twee zijn in gesprek om lid te worden. Redenen om niet aan te sluiten zijn geen leden met een Ooievaarspas te hebben, te kleine aanbieder (vinden ze zelf), materiaal van deze sport kost veel geld en veel administratief werk. Verder wordt er in 2019 geconcludeerd dat kinderen en volwassenen veel keus hebben als ze willen gaan sporten: vier grote (voetbal)verenigingen zijn aangesloten behalve Forum Sport. Op basis van deze conclusie heeft Sport & Welzijn vier adviezen opgesteld en gedeeld met beleidsmedewerkers Sport en de organisatie WIJZ:

1. Belonen van de verenigingen die meedoen: De gemeente (WIJZ/Sport/Sport & Welzijn zou partners meer kunnen belonen voor het aansluiten bij de Ooievaarspas, in de vorm van bijvoorbeeld aandacht, ondersteuning op de vereniging of in de vorm van financiële ondersteuning.

¹⁵ Memo stand van zaken Ooievaarspas sportverenigingen LV 02102017.

¹⁶ Stand van zaken Ooievaarspaspartners van sportverenigingen 2019.

2. Stompwijk '82 wijst op het ontbreken van de communicatie.
3. Ondergrens aangeven van de grootte van de aanbieder (aantal leden): de gemeente wil dat alle partners lid worden maar de vraag is of dit een haalbaar en wenselijk doel is, gezien de kosten van het aansluiten in verhouding tot het aantal leden. Wellicht zou in overleg een alternatief kunnen worden bedacht voor kleine verenigingen. En het einddoel van 100% lidmaatschap kunnen worden bijgesteld naar beneden.
4. In gesprek gaan met de organisatie Stichting Zwemmen voor gehandicapten.

Tot op dit moment is er geen reactie gekomen op het advies en is er geen contact geweest met Stichting Zwemmen voor gehandicapten.

Momenteel zijn 30 van de 70 sportverenigingen (waarvan 50 'klassieke' verenigingen) aangesloten als partner (zie voor een overzicht bijlage 2). Sport & Welzijn geeft aan dat het doel om alle verenigingen aan te sluiten wordt losgelaten, omdat dit niet haalbaar en bij nader inzien ook niet wenselijk is (voor kleine verenigingen). Bovendien is de spreiding goed (genoeg).

Cultuur

Momenteel wordt er, onder andere op basis van een onderzoek naar de gebruikers van cultuur, een cultuurvisie voor de gemeente Leidschendam-Voorburg ontwikkeld. Hierin wordt ook geconstateerd dat er meer aanbieders zijn op het gebied van sport in vergelijking tot cultuur (30 respectievelijk 19). Bovendien zou de fysieke afstand een drempel kunnen zijn om gebruik te maken van cultuuraanbiedingen. Figuur 1 laat de geografische spreiding van het aanbod zien.

Figuur 1 De geografische spreiding van het aanbod sport, cultuur en totaal in Leidschendam-Voorburg op kaart (47 partners).

Bron: [Aanbiedingen, 47 resultaten voor leidschendam voorburg, pagina 1 van 5 - Ooievaarspas](#)

De figuur laat zien dat het aanbod verspreid is over Leidschendam en Voorburg, inclusief de wijken waar de doelgroep woont, zoals Leidschendam Noord.

3.2 Het gebruik en de kosten van de Ooievaarspas

Het gebruik van de Ooievaarspas maken we inzichtelijk op basis van het bereik, het aantal aanvragen, de toekenningen en afwijzingen, het aantal passieve pashouders en het daadwerkelijke gebruik door inwoners. Indien data beschikbaar is, geven we het gebruik weer vanaf 2019. De kosten maken we inzichtelijk voor inwoners, partners en de gemeente Leidschendam-Voorburg.

Bereik

Met bereik wordt bedoeld de mate waarin inwoners die recht hebben op een regeling, hier ook gebruik van maken. Wie hebben er recht op de Ooievaarspas? Er zijn 4.471 huishoudens <130% Wsm geschat in Leidschendam-Voorburg. Van de minimahuishoudens die in beeld zijn bij de gemeente Leidschendam-Voorburg zijn enkele achtergrondkenmerken bekend. Zo heeft 40% een hoofdkomen vanuit de Participatiewet en 27% vanuit de AOW. 33% heeft het hoofdkomen uit een andere bron, zoals arbeidsongeschiktheid, ww of werk. Landelijk neemt de groep met inkomen uit een andere bron toe. Meer dan de helft is alleenstaand, en datzelfde geldt ook voor de herkomst: ruim de helft heeft een niet-westerse migratieachtergrond.¹⁷ Naar schatting zijn er 2.326 kinderen in minimahuishoudens. Van de kinderen in minimahuishoudens in beeld heeft 70% een niet-westerse migratieachtergrond. 67% groeit op in een gezin met een inkomen tot 100% van het Wsm. De helft groeit op in een gezin waar het hoofdkomen komt uit ww of werk. 52% van de kinderen groeit op in een 1-oudergezin.

Het geschatte bereik van de Ooievaarspas in 2022 is 2.244 huishoudens die gebruikmaken van de Ooievaarspas. Dat is 50% (ten opzichte van 40-45% gemiddeld in andere Nederlandse stedelijke gemeenten met 50.000-100.000 inwoners).¹⁸ Het is niet bekend hoeveel kinderen in minimahuishoudens gebruikmaken van de Ooievaarspas.

Flitsbaliemedewerkers van de gemeente Leidschendam-Voorburg geven aan dat er weinig jongeren zijn die, nadat zij 18 jaar zijn geworden, reageren op de uitnodiging per post om een Ooievaarspas aan te vragen. Flitsbaliemedewerkers denken dat dit komt doordat jongeren over het algemeen niet snel zelf actie ondernemen. Soms komen ze er in de praktijk achter dat actie nodig is, bijvoorbeeld als een bibliotheekpas niet meer werkt. In andere gevallen kan het zo zijn dat ze een hoger inkomen hebben door bijvoorbeeld een bijbaan. Flitsbaliemedewerkers weten niet hoeveel jongeren er reageren op het verzoek zelf een pas aan te vragen: zij hebben er een paar honderd aangeschreven en tientallen hebben gereageerd.

Aanvragen

Flitsbaliemedewerkers weten niet hoeveel aanvragen er jaarlijks voor een Ooievaarspas worden gedaan. Ook de achtergrond van deze aanvragers, bijvoorbeeld inkomen lager dan 130% van de bijstandsnorm, deelname aan een minnelijk schuldhulpverleningstraject of WSNP, of bijstandsgerechtigde, is bij hen onbekend.

¹⁷ Rapport evaluatie beleid minimaregelingen 2023 Leidschendam-Voorburg (2024).

¹⁸ Duidingsrapportage dashboard minima gemeente Leidschendam-Voorburg, meting over 2022, Kwiz

Het aanvraagproces verloopt meestal goed. Bij onduidelijkheden of ontbrekende bewijsstukken, vragen de flitsbaliemedewerkers om een correctie of aanvulling. Als de aanvrager na twee weken de aanvraag niet compleet heeft gemaakt met benodigde bewijsstukken, wordt de aanvraag afgewezen. Flitsbaliemedewerkers vinden het vreemd dat aanvragers niet in één keer een goede aanvraag doen; volgens hen is de lijst met benodigde bewijsstukken compleet en heel duidelijk. Sommige mensen hebben wel moeite met het aanleveren van bankafschriften; zij vinden dit privacygevoelige informatie en niet prettig om te delen. Met name de voorwaarde dat bijschrijvingen zichtbaar moeten zijn, kan een reden zijn dat aanvragers afhaken. Veel mensen met een minimuminkomen ontvangen giften van ouders of kennissen om boodschappen of bijvoorbeeld shag van te kunnen kopen à € 150,-.

Als je dat bedrag van meerdere maanden optelt, kom je boven de bijstandsnorm uit (het giftbedrag is € 1.800,- per jaar). Ouderen hebben soms moeite met het bijvoegen van bankafschriften, die komen soms aan de balie om kopieën te maken. Die hulp zou eigenlijk geboden moeten worden door het Sociaal Servicepunt, maar volgens flitsbaliemedewerkers zijn zij niet bekend met de werkwijze van de Ooievaarspas. In de enkele gevallen dat het nodig is, helpen de flitsbaliemedewerkers daarom zelf.

Toekenningen en afwijzingen

De flitsbaliemedewerkers weten niet hoeveel aanvragen er worden toegekend dan wel afgewezen. Zij schatten een afwijzingspercentage van 20%. Reacties op afwijzingen zijn onbekend. Meestal horen de flitsbaliemedewerkers niets:

"Vroeger ging men vaker in bezwaar. Als je maar duidelijk uitlegt wat de normen zijn dan is het oke." (flitsbaliemedewerker Leidschendam-Voorburg).

Pashouders

In 2023 zijn er totaal 4.135 mensen in Leidschendam-Voorburg die een Ooievaarspas hebben. Daarvan zijn er 2.295 mensen het hoofd van het gezin, 493 zijn de partners en 1.369 zijn kind. Er is weinig verschil te zien in de aantallen ten opzichte van 2022 en 2021 (bron: mailcorrespondentie beleidsmedewerker W&I, 20-2-2024).

Pasgebruik

De Ooievaarspas is in 2022 de meest gebruikte minimaregeling. Deze wordt door 2.244 huishoudens gebruikt¹⁹. Het gebruik van de meeste regelingen is de afgelopen jaren gedaald. De Rekenkamercommissie stelt dat de daling van het gebruik van de Ooievaarspas verband kan houden met de coronapandemie²⁰. Uit cijfers over de jaren 2017-2019 blijkt dat het niet-gebruik ruim een derde van de pashouders betreft. Tabel 2 laat het aantal transacties en het gebruik van de Ooievaarspas in Leidschendam-Voorburg over de jaren 2021, 2022 en 2023 zien. Transacties zijn de vergoedingen voor de kortingen die partners aan pashouders verlenen. Het gebruik is het aantal keer dat inwoners van de gemeente Leidschendam-Voorburg de pas hebben gebruikt in het betreffende jaar.

¹⁹ Evaluatie beleid minimaregelingen Leidschendam-Voorburg 2019-2022.

²⁰ Minimabeleid in Wassenaar, Voorschoten, Leidschendam-Voorburg en Oegstgeest. Eindrapport onderzoek (Rekenkamercommissie WVOLV, 2023).

Tabel 2 Transacties en gebruik Ooievaarspas Leidschendam-Voorburg 2021-2023²¹

	2021	2022	2023
Transacties			
Transacties Totaal	€ 180.020,36	€ 271.473,94	€ 287.558,68
Transacties 0 - 12 jaar	€ 116.588,53	€ 183.067,66	€ 180.962,52
Transacties 13 - 17 jaar	€ 28.228,50	€ 34.088,42	€ 34.928,42
Transacties 18 - 65 jaar	€ 25.178,18	€ 40.109,64	€ 52.916,07
Transacties 66+	€ 10.025,15	€ 14.208,22	€ 18.751,67
Gebruik			
Gebruik Totaal	3.732	7.381	8.515
Gebruik 0 - 12 jaar	1.718	3.205	3.236
Gebruik 13 - 17 jaar	367	674	735
Gebruik 18 - 65 jaar	1.253	2.743	3.684
Gebruik 66+	394	759	860

Het totale gebruik is in 2022 bijna verdubbeld ten opzichte van 2021 (+197%). Deze stijging kan wellicht verklaard worden door corona; in 2020 en 2021 kon de pas vanwege maatregelen waarschijnlijk veel minder gebruikt worden. Daarnaast geeft een beleidsmedewerker W&I aan dat er veranderingen in beleid kunnen zijn geweest en een groter activiteitsaanbod. Bovendien is de doelgroep in aantal toegenomen. In 2023 is de stijging van het gebruik ten opzichte van 2022 +115%.

Onrechtmatig gebruik

Flitsbaliemedewerkers geven aan dat de Ooievaarspas misschien soms onterecht wordt toegekend, omdat zij de bewijsmaterialen die aanvragers aanleveren niet kunnen verifiëren. Zij moeten erop vertrouwen dat aanvragers eerlijk zijn. Als inkomsten stijgen (hoger dan 130% van wettelijk sociaal minimum) in de loop van de tijd kan het zijn dat iemands recht op de Ooievaarspas vervalt zonder dat mensen daar zelf bewust van zijn of dat niet direct melden. Hier wordt al een aantal jaar niet meer op gecontroleerd in de gemeente Leidschendam-Voorburg, omdat het nemen van steekproeven en controleren veel tijd en geld kost. Bovendien moeten pashouders bij een jaarlijkse controle steeds opnieuw bewijsmateriaal aanleveren, wat vervolgens gecontroleerd moet worden. Door het niet controleren kan het zijn dat een aantal inwoners onrechtmatig gebruikmaakt van de Ooievaarspas. Uit de Armoedemonitor van Kwiz (2023) blijkt echter dat driekwart (76%) van de minimahuishoudens in Leidschendam-Voorburg (4.471 geschat totaal) een langdurig laag inkomen heeft (drie jaar of langer).²² Het aantal pashouders dat de afgelopen jaren een te hoog inkomen heeft om de Ooievaarspas te mogen gebruiken betreft naar schatting dus maximaal 24% van deze huishoudens (1.073 huishoudens). Het is onbekend hoeveel Ooievaarspasgebruikers dit precies betreft.²³

²¹ Cijfers gebruik en transacties 2021: document Leidschendam-Voorburg gebruik en transacties 2021 stand Q1 & Q2 + prognose Q3 & Q4 (idem 2022 en 2023).

²² Armoedemonitor Kwiz, 2023.

²³ Armoedemonitor Kwiz, 2023.

Kosten inwoners

Zoals eerder beschreven in paragraaf 3.1.1 is het aanvragen van de Ooievaarspas voor inwoners gratis (met uitzondering van het laten maken van een pasfoto), mits zij voldoen aan de voorwaarden. De kosten voor deelname door kinderen worden vergoed tot € 450,- per pasjaar. Er kunnen wel kosten voor kleding en attributen zijn. Voor volwassenen zijn de kosten 50% van de deelname aan aanbiedingen. Er zijn ook (eenmalige) aanbiedingen die gratis zijn voor kinderen én volwassenen.

Kosten aanbieders

De aansluiting van een aanbieder kost ongeveer € 1.000,- (aldus E. Versluis, projectmedewerkers Ooievaarspas), zo wordt in een nota uit 2019 vermeld. Bureau Ooievaarspas licht toe dat het aansluiten van een partner kosten met zich meebrengt, zoals personeelskosten voor het onderhouden van het contact, kassasystemen, het aansluiten van een webkassa via Intersolve (€ 50,- per aanbieder), onderhoudskosten en een scannerapp. Soms hebben partners kassasystemen die apart moeten worden gekoppeld; dat brengt technische kosten met zich mee. Al deze kosten worden echter niet doorbelast aan de partner, maar worden opgenomen in de jaarbegroting van Bureau Ooievaarspas.

Als de vergoedingen voor de kortingen die partners aan pashouders verlenen boven de € 450,- uitkomen, dan betaalt de partner die kosten zelf. Dit worden compensatiekosten genoemd: de vergoeding die de aanbieder van de activiteit voor het verlenen van de korting aan de Ooievaarspashouder tot een bepaald maximum van de gemeente ontvangt. De gemeente stelt periodiek de hoogte van de maximale kortingen en vergoedingen vast en deelt in geval van wijzigingen dit tijdig schriftelijk mee aan de bij de Ooievaarspas aangesloten partners.²⁴

De hoogte van de compensatiekosten verschilt per partner en is afhankelijk van het aanbod, bijvoorbeeld een vereniging die een aanbieding doet voor een abonnement ter waarde van € 350,- heeft geen extra kosten. Het zwembad krijgt als vergoeding voor een Ooievaarspashouder € 33,- per maand voor kinderen die deelnemen aan zwemlessen. Als een kind meer zwemlessen nodig heeft, bijvoorbeeld voor zwemdiploma A (gemiddeld 51 zwemuren), komt het bedrag misschien boven de € 450,- per jaar uit. Het theater heeft ten slotte weer andere afspraken: het theater mag maximaal 50% korting geven per kaartje waarvan ze 20% van die korting zelf moeten dekken.

Kosten gemeente

De kosten voor de gemeente Leidschendam-Voorburg zijn in twee groepen te verdelen. Ten eerste de kosten om de Ooievaarspas te laten functioneren, de overhead voor het systeem, personeel, communicatie en de licentiekosten per gemeente. Ten tweede de vergoedingen voor de kortingen die partners aan pashouders verlenen, die transactiekosten genoemd worden²⁵. Transactiekosten zijn maximaal € 450,- per kind en volwassene per jaar. De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft inzicht gegeven in het totale begrote en gerealiseerde bedrag voor de kosten van de Ooievaarspas voor de jaren 2021-2024.

²⁴ Voorwaarden en verplichtingen partners Ooievaarspas 2018.

²⁵ Brief gemeente Den Haag actualiseren regionale afspraken kostenverdeling Ooievaarspas 2018.

Tabel 3 Begrote en gerealiseerde kosten Ooievaarspas Leidschendam-Voorburg 2021-2024

	2021	2022	2023	2024
Begroot	€ 227.740	€ 365.651	€ 365.651	€ 500.000
Gerealiseerd	€ 244.010	€ 326.089	€ 370.671,98	

In de factuur Ooievaarspas 2023 van de gemeente Den Haag is ook een kostenraming opgenomen. Deze laat zien dat de totale kosten grotendeels bestaan uit transacties. In 2023 was dat € 284.785 op een totaal van € 370.671,98.

Tabel 4 Kostenraming doorbelasting Ooievaarspas Randgemeenten 2023

2023	
Transacties	€ 284.785
Apparaat	€ 56.581
Exploitatie	€ 17.949
Licenties	€ 4.563
Afschrijving passysteem	€ 4.500
Promotie en communicatie	€ 2.294
Totaal	€ 370.671,98

Bron: Factuur Ooievaarspas 2023²⁶

3.3 Doeltreffendheid

In deze paragraaf proberen we in kaart te brengen in hoeverre de doelen van het minimabeleid en de Ooievaarspas worden bereikt door het huidige gebruik. De Rekenkamercommissie²⁷ stelde vorig jaar vast dat het moeilijk is om de doeltreffendheid van het minimabeleid en de regelingen vast te stellen, omdat in de vier gemeenten (Wassenaar, Voorschoten, Leidschendam-Voorburg en Oegstgeest) de gestelde doelen onvoldoende SMART zijn. Daardoor is het voor ambtenaren, college en raad moeilijk om op realisatie van de gestelde doelen te sturen. Het bereik wordt wel gemeten, en is in Leidschendam-Voorburg vrij stabiel, maar een deel van de inwoners voor wie de regelingen zijn, wordt niet bereikt.

3.4 Andere (Ooievaars)passen in Den Haag, Rijswijk, Zoetermeer en de Gelrepass

Om inzichtelijk te maken hoe het aanbod en de uitvoering van de Ooievaarspas in Leidschendam-Voorburg zich verhoudt tot de andere Ooievaarspas-gemeenten (Den Haag en Rijswijk) en passen van andere gemeenten (Zoetermeerpas en X), geven we een korte beschrijving van het beleid, de uitvoering, het aanbod en het gebruik van deze passen.

²⁶ Factuur Ooievaarspas 2023.

²⁷ Minimabeleid in Wassenaar, Voorschoten, Leidschendam-Voorburg en Oegstgeest. Eindrapport onderzoek (Rekenkamercommissie WVOLV, 2023).

3.4.1 Ooievaarspas Den Haag

De Ooievaarspas is één van de minimaregelingen van de gemeente Den Haag. Onlangs heeft de gemeente Den Haag de grens voor deelname verhoogd tot 150% van het minimuminkomen. Het nieuwe college van bestuur heeft ervoor gekozen om zoveel mogelijk mensen mee te kunnen laten doen. De wethouder vindt het met name belangrijk dat zoveel mogelijk kinderen kunnen meedoen op het gebied van sport en cultuur. In Den Haag heeft de Ooievaarspas ook een toetsfunctie. Dit betekent dat inwoners met een Ooievaarspas voor aanvragen voor andere regelingen, zoals subsidieregelingen voor zonnepanelen, geen bewijsstukken meer hoeven te overleggen. De uitvoering van de Ooievaarspas gebeurt door Bureau Ooievaarspas.

Op de website van de Ooievaarspas wordt het aanbod per gebied weergegeven. Leidschendam-Voorburg is één van die gebieden. De stad Den Haag is in verschillende gebieden opgedeeld, waardoor het aanbod alleen per gebied te selecteren is. Dat aanbod kan tussen gebieden erg verschillen. Zo zijn er 62 aanbiedingen in Centrum Den Haag. Opvallend is dat het aanbod hier vooral bestaat uit cultuur en dat er geen aanbieding voor zwemmen is. In Mariahoeve, Marlot en Haagse bos, bijvoorbeeld, zijn elf aanbiedingen, waarvan er zeven onder sport vallen, waaronder zwemmen en drie keer zelfverdediging.

3.4.2 Ooievaarspas Rijswijk

Beleidsmedewerkers van de gemeente Rijswijk geven aan dat ook zij de Ooievaarspas aan het evalueren zijn. In Rijswijk worden de kindregelingen herzien en daartoe wordt er nu een evaluatieonderzoek inclusief focusgroepen met ouders uitgevoerd dat naar verwachting halverwege 2024 wordt opgeleverd. Deze evaluatie is urgent omdat de inflatie en de kosten hoger zijn dan begroot. De Ooievaarspas wordt gezien als een belangrijke kindregeling, maar er zijn aanbiedingen voor alle leeftijden. De gemeente Rijswijk krijgt vanuit inwoners signalen dat er behoefte is aan een hogere vergoeding voor hogere contributies van sportclubs. Daarbij voelt de gemeente Rijswijk ook de druk van de gemeente Den Haag om de inkomensgrens van 130% naar 150% van het minimuminkomen te verhogen. De gemeente Rijswijk is vorig jaar bovendien een pilot gestart voor een gratis HTM-regeling voor ouderen middels de Ooievaarspas. Een beleidsmatige uitdaging voor de gemeente Rijswijk is de instroom van nieuwe inwoners. Rijswijk is een groeiende gemeente met veel nieuwbouw op komst en een verwachte nieuwe asielstroom. Bovendien houdt Rijswijk rekening met minder geld vanuit het Rijk naar de gemeenten vanaf 2026 en vraagt zij zich af hoe zij met minder geld meer mensen kan bedienen (o.a. middels de Ooievaarspas).

De uitvoering is net als bij de gemeente Leidschendam-Voorburg deels ondergebracht bij Bureau Ooievaarspas. Beleidsmedewerkers van de gemeente Rijswijk geven aan dat er veel onduidelijkheden zijn met betrekking tot de taken, verantwoordelijkheden en financiën rondom de Ooievaarspas. Er wordt bijvoorbeeld niet gestuurd op het aantal en typen aanbieders, omdat er geen (financieel) overzicht is. Verschillende beleidsmedewerkers, bijvoorbeeld van sport en cultuur, onderhouden contact met aanbieders. Daarnaast is er veel overleg met maatschappelijke partners zoals Stichting KEI²⁸.

²⁸ [Stichting KEI Rijswijk | Regelingen in Rijswijk](#)

Onderstaande tabel laat het aantal aanbiedingen in 2024 van de Ooievaarspas in Rijswijk per categorie zien. Er zijn in totaal 31 aanbiedingen, dat is minder dan in Leidschendam-Voorburg (totaal 47).

Tabel 5 Aanbiedingen van de Ooievaarspas in Rijswijk per categorie

Categorieën	Aantal aanbiedingen
Cultuur	14
Recreatie	1
Sport	17
Bibliotheek	1
Zwemmen	1
Tijdelijke aanbieding	1

De gemeente Rijswijk evalueert momenteel hoe het aanvragen en gebruik van de Ooievaarspas simpeler kan. Bijvoorbeeld door middel van een rechtstreekse link op de website van de Ooievaarspas naar de site van de gemeente Rijswijk. Inwoners van de gemeente Rijswijk hebben aangegeven dat aanvragen lastig zijn, onder andere door taalgebruik en de formulieren. Beleidsmedewerkers vinden de gemeente Utrecht inspirerend omdat daar slechts één keer bewijsstukken voor alle minimaregelingen gevraagd worden. De gemeente Rijswijk is momenteel ook bezig met een communicatiecampagne om alle minimaregelingen kenbaar te maken. Beleidsmedewerkers geven aan dat schaamte en stigma moeilijk zijn te verminderen vanuit de gemeente.

3.4.3 Zoetermeerpas en GelrePas

In deze paragraaf vergelijken we de Zoetermeerpas (Zoetermeer) en de GelrePas (Arnhem) met de Ooievaarspas. Deze vergelijking biedt mogelijk inspiratie voor de toekomstscenario's voor de gemeente Leidschendam-Voorburg.

Zoetermeerpas

De Zoetermeerpas is een digitale pas met verschillende tegoeden. Elke activiteit heeft zijn eigen bedrag. Inwoners mogen per jaar het maximum bedrag per activiteit uitgeven. Daarnaast geven aanbieders korting op bijvoorbeeld het inschrijfgeld of een percentage van de kosten. Het doel van de Zoetermeerpas is het bevorderen van maatschappelijke participatie op sportief, educatief en cultureel gebied. De Zoetermeerpas is een gratis pas waarmee de pashouder met korting of gratis kan deelnemen aan vooraf bepaalde sportieve, culturele activiteiten. Inwoners kunnen een aanvraag doen via de website van de Zoetermeerpas.

GelrePas

De GelrePas is een digitale pas voor inwoners met een laag inkomen waarmee zij tegen een gereduceerd tarief kunnen deelnemen aan sportieve, culturele en sociale activiteiten. Zeven gemeenten maken momenteel gebruik van de GelrePas, te weten Arnhem, Duiven, Renkum,

Rheden, Rozendaal, Westervoort en Zevenaar. Het doel van de pas is om inwoners met een lager inkomen financieel de mogelijkheid te bieden om zo drempelloos mogelijk mee te doen met sportieve, culturele en sociale activiteiten. Inwoners kunnen een aanvraag doen via de website van de GelrePas. Iedereen moet bij de digitale aanvraag een BSN invoeren en een identiteitsbewijs uploaden. Een aantal gemeenten gebruikt de GelrePas als toegang voor alle minimaregelingen. Dat betekent dat alle minimaregelingen via de GelrePas worden aangeboden, bijvoorbeeld de energietoeslag of een budget voor de dierenarts of gratis OV. Hierdoor wordt het gebruik ook vaak hoger dan gemiddeld.

Onderstaande tabel maakt de verschillen en overeenkomsten tussen de Ooievaarspas, de Zoetermeerpas en de GelrePas inzichtelijk.

Tabel 6 Vergelijking van de Ooievaarspas met de Zoetermeerpas en de GelrePas

	Ooievaarspas	Zoetermeerpas	GelrePas
Doelgroep	130% Wsm	120% Wsm	120%-130% Wsm (verschilt per gemeente)
Vorm	Fysieke pas die inwoners aanbieden bij de aanbieders.	Fysieke pas met tegoed. Via een website kijken wat je wilt en dan bij de aanbieders de pas scannen.	Digitale pas in een app of op een website. Inwoner geeft aan of hij gebruikmaakt van een tegoed of een korting en vervolgens scant de aanbieder de pas.
Aanvraag pas	Mensen met een bijstandsuitkering via DigiD. Overige mensen telefonisch.	Via de website.	Website Aanvraagformulier Automatisch
Bewijsstukken	Bankafschrift en identiteitsbewijs	Mensen met een bijstandsuitkering alleen bewijs van inkomen. Overige aanvragers: • bankafschrift • identiteitsbewijs • bewijs van inkomen	Bewijs van inkomen en identiteitsbewijs
Bedrag	Kinderen: tegoed tot € 450,- voor kortingen en activiteiten. Volwassenen: kortingen tot een bedrag van € 450,-.	Kinderen: tegoed tot € 216,- voor kortingen en activiteiten plus een vast bedrag voor bibliotheek en uitjes. Volwassenen: tegoed tot een bedrag van € 235,- voor kortingen en activiteiten plus een vast bedrag voor bibliotheek en uitjes.	Verschilt per gemeente: een vast budget per doelgroep en daarnaast nog een aantal extra budgetten, zoals peuteropvang, bus tegoed en een aantal activiteiten waar minimaal 25% korting op gegeven wordt.
Aanbieders	47	240 aanbieders sport, cultuur en educatie	1.400 activiteiten, kortingen
Activiteiten volwassenen	Sport/cultuur/educatie Bibliotheek Zwemles Uitjes	Sport/cultuur/educatie Bibliotheek Uitjes	Dierenarts budget van € 135,-. Peuteropvang voor kinderen 2-4 jaar: € 264,-. Busabonnement. Sportabonnement, muziekles, et cetera. Korting op bioscopen, theater.

Activiteiten kinderen	Sport/cultuur/educatie Bibliotheek Zwemles Uitjes	Sport/cultuur/educatie Bibliotheek Uitjes Zwemles	€ 100,- voor sportkleding kinderen 4-12 jaar. Extra tegoed schoolspullen van € 100,- kinderen 4 tot 17 jaar. Busabonnement. Kortingsacties.
Kosten aanbieders	Als het abonnement duurder is dan het budget moet de aanbieder de kosten zelf betalen.	Geen kosten.	Geen kosten.
Kosten inwoners	Geen kosten.	Geen kosten.	Geen kosten.
Gebruik	4.135 pashouders	10.000 pashouders	40.000 pashouders
Bereik	50%	55% van de personen met een inkomen tot 120% hebben een pas.	Gemiddeld 75%, verschilt per gemeente.
Uitvoering	Bureau Ooievaarspas en gemeente	BS&F	Passpartout

3.5 Contract- en samenwerkingsafspraken in de Ooievaarspas-gemeenten

In deze paragraaf brengen we in beeld hoe het huidige contract met de gemeente Den Haag en de samenwerkingsafspraken tussen de Ooievaarspas-gemeenten eruitzien. Dat doen we chronologisch: we beginnen met het contract in 2012 en bespreken vervolgens de actualisaties.

Contract 2012

In 2012 zijn er geactualiseerde regionale afspraken gemaakt tussen Den Haag, Rijswijk en Leidschendam-Voorburg over de Ooievaarspas en de verdeling van de kosten in de brief BenW/2011.3105 dd 22 mei 2012²⁹. De afspraken in het contract over de doelgroep en partners komen grotendeels overeen met de beschrijving van het Ooievaarspasbeleid in paragraaf 3.1. Relevant voor het mogelijk herzien van het contract met Den Haag en Rijswijk zijn de afspraken met betrekking tot informatieverstrekking, overheadkosten, kosten Ooievaarspas en ambtelijk overleg. Deze afspraken worden hieronder benoemd.

Informatieverstrekking

- De gemeente Den Haag geeft inzage in de wijze waarop partners wel of niet worden toegelaten als aanbieder in het kader van de Ooievaarspas.
- De gemeente Den Haag stelt de gemeenten Rijswijk en Leidschendam-Voorburg op de hoogte van het beschikbare budget.

Overheadkosten

De kosten van communicatie en het accounthouderschap Ooievaarspas worden naar rato van het percentage passen per gemeente verdeeld. In 2012 worden de structurele kosten voor de nieuwe pas hieraan toegevoegd. De wethouders Sociale Zaken van de betrokken gemeenten zijn akkoord met dit voorstel.

²⁹ Afspraken Ooievaarspas definitief 22-5-2012.

Het is onbekend of Bureau Ooievaarspas naar rato ieder jaar de kosten bijstelt of dat er wordt gerekend op basis van de 'naar rato'-verdeling uit 2012.

Kosten Ooievaarspas

- De kosten per Ooievaarspas worden berekend door deze naar rato te delen door het percentage verstrekte passen per gemeente.
- Eventuele kosten die worden gemaakt uitsluitend ten behoeve van Haagse pashouders worden niet doorberekend aan de gemeenten Rijswijk en Leidschendam-Voorburg.
- In het ambtelijk overleg worden in november tevens de kosten voor het komend jaar begroot.
- Overheadkosten vormen een onderdeel van de kosten van de Ooievaarspas.

Kostenbepaling en facturering door Den Haag aan Rijswijk en Leidschendam-Voorburg

Vooraf wordt, op basis van de begroting, een vaste kostenverdeling naar rato vastgesteld. Eventuele structurele over- of onderbesteding wordt in de begroting van het volgend jaar verwerkt. Hierdoor is het voor alle betrokken partijen vooraf duidelijk wat de kosten zullen zijn.

Ambtelijk overleg

- Binnen iedere gemeente is er minstens één contactpersoon bekend en beschikbaar als aanspreekpunt.
- Teneinde elkaar te informeren over bijvoorbeeld beleidswijzigingen, budgetwijzigingen en plannen voor het inzetten van de Ooievaarspas zullen de betrokken beleidsmedewerkers tenminste éénmaal per kwartaal ambtelijk overleg voeren.

Actualisatie 2018: een vernieuwd geautomatiseerd systeem

In de brief BSW/2018.99 d.d. 29 november 2018³⁰ worden deze afspraken op één punt geactualiseerd, zoals besproken in het ambtelijk overleg op 28 juni 2018 tussen de drie gemeenten. De aanleiding is dat door de ingebruikname van een vernieuwd geautomatiseerd systeem het mogelijk is geworden om de werkelijk gemaakte transactiekosten voor het gebruik van de Ooievaarspas per gemeente in rekening te brengen. Het is onduidelijk of dit document is ondertekend en het voorstel voor actualisatie is goedgekeurd.

De wethouder van Sociale Zaken, Armoedebestrijding en Maatschappelijke Opvang, Bert van Alphen, stelt daarom voor: *"De afspraken over de kostenverdeling van de overhead zullen zoals gebruikelijk naar rato van het aantal passen per gemeente worden verdeeld. Hoewel de structurele kosten van de Ooievaarspas per 2012 in rekening zouden worden gebracht, is dit tot nu toe verzuimd. Het betreft vooral de kosten voor het geautomatiseerd systeem en de benodigde licenties per gemeente. De overheadkosten wil ik nu vanaf 1 augustus 2018 toevoegen aan de berekening. Over 2018 ontvangt u een factuur voor 7/12 op basis van de oude afspraken en 5/12 op basis van de nieuwe afspraken betreffende deze overhead Kosten. Ik wil de afspraak om de werkelijk gemaakte transactiekosten voor het gebruik van de Ooievaarspas per gemeente in rekening te brengen vanaf 1 januari 2019 laten ingaan. Het is immers redelijk dat het werkelijk gebruik van de Ooievaarspas per gemeente wordt betaald."*

³⁰ Brief gemeente Den Haag actualiseren regionale afspraken kostenverdeling Ooievaarspas 2018.

Pasmanagementsysteem en pasproductie sinds 2019

De afdeling Ooievaarspas van de gemeente Den Haag heeft samen met Intersolve in 2018 een nieuw pasmanagementsysteem ingericht. Het contract voor dit pasmanagementsysteem van Intersolve, evenals het vervaardigen van de passen, is ondergebracht bij Comparex. De hoofdafspraken van de overeenkomst³¹ zijn:

- Intersolve levert het pasmanagementsysteem, dit is het platform.
- DBF verzorgt het aanmaken en leveren van de Ooievaarspassen, de pasproductie.

De hoofdlijnen van de overeenkomst zijn:

- Doel van de samenwerking is het bieden van een oplossing voor een passysteem onder de naam PASS van leverancier Intersolve.
- Comparex is een mantelovereenkomst, Intersolve de hoofdaannemer, DBF pasleverancier de onderaannemer.
- Jaarlijkse evaluatie tussen SZW en Intersolve, samen met contractmanagement en Bureau Ooievaarspas.
- Looptijd van het contract is één jaar met drie optie jaren tot verlenging.
- Tarieven staan vast voor deze looptijd, indexatie niet inbegrepen. Dat betekent dat de kosten jaarlijks kunnen stijgen.
- 8% marge van Intersolve op de tarieven van de pasleverancier wordt tenietgedaan.
- Kostenoverzicht totale looptijd en jaarlijks bedrag is in dit document opgenomen, zie volgende pagina.
- Verwerkersovereenkomst van Intersolve wordt getekend door SZW, met als doel eind dit jaar onze eigen verwerkersovereenkomst aan te bieden en te laten ondertekenen.
- Factuurbedragen zullen afwijken van de offertebedragen, hierin wordt de daadwerkelijke afname betaald.

Het is onduidelijk wat de huidige stand van zaken met betrekking tot het contract is.

Verwerkersovereenkomst

Op 1 januari 2019 heeft de gemeente Den Haag ook een verwerkersovereenkomst opgesteld met Intersolve Technologies B.V. met betrekking tot de diensten van het PASS-platform en het leveren van de Ooievaarspassen³². In 2020 is er een addendum toegevoegd waarbij ook de gemeenten Leidschendam-Voorburg en Rijswijk zijn opgenomen in de verwerkersovereenkomst³³. Via Bureau Ooievaarspas worden momenteel de passen in Den Haag, Rijswijk en Leidschendam-Voorburg geleverd.

Voorwaarden en verplichtingen voor partners Ooievaarspas

Naast een individuele overeenkomst voor partners van diensten of activiteiten aan houders van de Ooievaarspas, stelt de gemeente Den Haag voorwaarden en verplichtingen voor partners³⁴. De belangrijkste zijn in bovenstaande paragrafen (3.1 t/m 3.3) benoemd.

³¹ Addendum Randgemeenten omtrent Ooievaarspas (2020).

³² Verwerkersovereenkomst uitvoering de Haagse Ooievaarspas 2019.

³³ Addendum Randgemeenten omtrent Ooievaarspas (2020).

³⁴ Voorwaarden en verplichtingen partners Ooievaarspas 2018.

2023: hernieuwd ambtelijk overleg tussen de drie Ooievaarspas-gemeenten

Door personeelwisselingen heeft het ambtelijk overleg omtrent de Ooievaarspas een tijd stilgelegen. Eind 2023 is het kwartaaloverleg tussen de drie Ooievaarspas-gemeenten hernieuwd op initiatief van de gemeente Den Haag.

2024: inventarisatie van behoeften bij de drie Ooievaarspas-gemeenten

Het hernieuwde ambtelijk overleg wordt door alle drie de Ooievaarspas-gemeenten gewaardeerd, al zou de bereikbaarheid van betrokken beleidsmedewerkers verbeterd kunnen worden. De drie gemeenten en Bureau Ooievaarspas benoemen dat het goed zou zijn om naast een ambtelijk overleg tussen de drie Ooievaarspas-gemeenten ook een uitvoeringsoverleg met de vier partijen te organiseren. De beleidsmedewerker van de gemeente Den Haag heeft daarnaast behoefte aan een gezamenlijke evaluatie van de Ooievaarspas onder inwoners, bijvoorbeeld driejaarlijks. Op basis daarvan kunnen de processen, zoals de inkomensgrenzen, en producten worden aangepast aan de behoeften van de inwoners. Ook de beleidsmedewerkers van de gemeente Rijswijk hebben behoefte om gezamenlijk te leren.

3.6 Deelconclusies

Met dit hoofdstuk beantwoorden we de deelvragen 1 tot en met 5. De Ooievaarspas is één van de minimaregelingen van de gemeente Leidschendam-Voorburg, die idealiter past binnen de doelstellingen en kaders van het nieuwe minimabeleid (2024). De Ooievaarspas is beschikbaar in drie gemeenten: Leidschendam-Voorburg, Rijswijk en Den Haag, en wordt grotendeels uitgevoerd door Bureau Ooievaarspas. Het huidige aanvraagproces lijkt niet makkelijk voor de inwoners van de gemeente Leidschendam-Voorburg te zijn. Dat komt doordat er op de website van de Ooievaarspas in eerste instantie alleen aanvraagmogelijkheden voor inwoners van Den Haag worden getoond. Pas onderaan de site wordt vermeld wanneer inwoners online of telefonisch een aanvraag moeten doen. Daarnaast moeten inwoners digitaal vaardig zijn (inloggen met DigiD) en financiële bewijsstukken aanleveren (uploaden). Als inwoners niet bijstandsgerechtigd zijn, kan het zijn dat ze voor verschillende regelingen meerdere keren financiële bewijsstukken moeten aanleveren; dit kan leiden tot frustratie en ergernis. De voorwaarden op de website van de gemeente Leidschendam-Voorburg worden alleen voor kinderen benoemd en er worden geen budgetten vermeld waardoor het voor inwoners niet duidelijk is welke kosten er voor hen (mogelijk) zijn. De reactietermijn van de gemeente na een aanvraag is maximaal acht weken. Daarna kan het nog tot drie weken duren voordat de inwoners de pas ontvangen. Dit is erg lang en kan ervoor zorgen dat inwoners niet (meer) gemotiveerd zijn om deel te nemen.

Dit kan ervoor zorgen dat de doelen van het minimabeleid met betrekking tot de Ooievaarspas niet bereikt worden. Het doel van de Ooievaarspas is het bevorderen van maatschappelijke participatie van houders van een Ooievaarspas, specifiek op het gebied van sport, cultuur en recreatie. Dat gebeurt langs twee lijnen:

- door financiële drempels die mensen met een minimuminkomen ervan weerhouden aan maatschappelijke activiteiten deel te nemen, weg te nemen dan wel te verlagen;
- door houders van een Ooievaarspas te stimuleren actief gebruik te maken van het activiteitenaanbod van de Ooievaarspas.

Zoals ook door de Rekenkamercommissie in eerder onderzoek wordt benoemd, zijn er echter weinig monitoringsgegevens beschikbaar om het gebruik en de kosten inzichtelijk te maken. Het doel van de Ooievaarspas is het bevorderen van maatschappelijke participatie, maar het valt op dat de gemeente Leidschendam-Voorburg weinig zicht heeft op en/of stimuleert of mensen die recht hebben op een pas dit ook daadwerkelijk aanvragen of gebruiken. Er is geen initiatief om het bereik van specifieke groepen (bijvoorbeeld anderstaligen of mensen met een beperking) te vergroten. Bovendien lijkt het aanbod deels bepaald in de afspraken tussen de gemeente en het Bureau Ooievaarspas en deels tussen de aanbieders en het Bureau Ooievaarspas en deels door de aanbieders zelf. Voor veel activiteiten biedt de pas slechts een korting. Een bijdrage van 50% kan voor mensen op of rond het bestaansminimum nog steeds een te grote drempel zijn. Een vergelijking met het aanbod in de gemeente Den Haag en de gemeente Rijswijk laat zien dat het aanbod gevarieerd en geografisch verspreid is, maar dat er weinig aandacht is voor doelgroepen zoals anderstaligen en mensen met een andere culturele achtergrond. De vergelijking met andere minimapassen (de Zoetermeerpas en de Gelrepas) laat zien dat er in de toekomst andere (uitvoerings)vormen mogelijk zijn. De huidige contractuele afspraken stammen uit 2019 en zijn toen met drie jaar verlengd. Het is onduidelijk wat de huidige geldende afspraken zijn.

H4 | Perspectief inwoners

Deelvraag 6: In hoeverre voorziet de Ooievaarspas in de behoeften van de inwoners?

Dit hoofdstuk geeft inzicht in hoeverre de Ooievaarspas daadwerkelijk in de behoeften van inwoners voorziet. We hebben daartoe niet zelf met inwoners gesproken, maar gebruikgemaakt van recente onderzoeken uit 2023 en 2024 naar het minimabeleid en een doelgroepenanalyse in het kader van de nieuwe cultuurvisie van de gemeente Leidschendam-Voorburg, waarbij ook het perspectief van inwoners is onderzocht. Deze onderzoeken richtten zich op het brede minimabeleid en niet (alleen) op het Ooievaarspasbeleid, maar de kwalitatieve bevindingen zijn (deels) wel van toepassing. We kijken specifiek naar de informatievoorziening (paragraaf 4.1), het aanvraagproces (paragraaf 4.2), het aanbod (paragraaf 4.3), het gebruik (paragraaf 4.4) en het stigma op het gebruik van de pas (paragraaf 4.5). We sluiten dit hoofdstuk af met conclusies op basis van bestaand onderzoek (paragraaf 4.6).

4.1 Informatievoorziening

De evaluatie van het minimabeleid door Regioplan in 2023³⁵ maakt inzichtelijk dat inwoners bekend zijn met minimaregelingen met of zonder hulp van maatschappelijke organisaties die praktische of psychosociale ondersteuning bieden aan inwoners die problemen ervaren op gebieden als werk, inkomen, huisvesting en gezin. De eerste groep met hulp wordt gewezen op (en geholpen met het aanvragen van) minimaregelingen door een vrijwilliger, begeleider/maatschappelijk werker of bewindvoerder. De tweede groep zonder hulp zoekt zelf informatie op en neemt rechtstreeks contact op met de gemeente.³⁶

De meeste inwoners hoorden via bekenden over het bestaan van minimaregelingen: via school (vooral via andere ouders) en via hulporganisaties waar inwoners al mee in contact zijn, zoals een vrijwilliger, een begeleider, maatschappelijk werker of bewindvoerder. Scholen en hulporganisaties lijken hiermee de belangrijkste informatiebron³⁷.

Momenteel wordt informatie over de Ooievaarspas aan huidige pashouders in alle Ooievaarspas-gemeenten verstrekt door Bureau Ooievaarspas. Inwoners (pashouder of niet) van de gemeente Leidschendam-Voorburg kunnen met vragen terecht bij de flitsbalie van de gemeente. Uit de rapporten van Regioplan en de Rekenkamercommissie³⁸ wordt duidelijk dat de inwoners die zij spraken de beschikbare regelingen, waaronder de Ooievaarspas, slecht zichtbaar en vindbaar vinden. Schriftelijke informatie wordt vaak niet gelezen en wordt weinig toegankelijk gevonden. Wel is geconstateerd dat de informatie op de algemene website van de gemeente Leidschendam-Voorburg is verbeterd.

³⁵ Evaluatie klantbeleving minimabeleid (Regioplan, 2023).

³⁶ Evaluatie klantbeleving minimabeleid (Regioplan, 2023).

³⁷ Evaluatie klantbeleving minimabeleid (Regioplan, 2023).

³⁸ Minimabeleid in Wasseenaar, Voorschoten, Leidschendam-Voorburg en Oegstgeest. Eindrapport onderzoek (Rekenkamercommissie WVOLV, 2023).

Als inwoners daar bij de zoekfunctie “Ooievaarspas” intypen, komen zij op een pagina om een aanvraag voor de Ooievaarspas te kunnen doen. Ook wordt de link naar www.ooievaarspas.nl daar vermeld³⁹.

In het onderzoek ten behoeve van de cultuurvisie wordt onderzocht in hoeverre de Ooievaarspas een effectief instrument voor cultuurdeelname in Leidschendam-Voorburg is of kan zijn om kansengelijkheid te bevorderen⁴⁰. Kunstgebouw heeft een doelgroepenanalyse gemaakt van de gemeente Leidschendam-Voorburg met een focus op wijken waar relatief veel huishoudens wonen met een ‘licht cultuurgebruik’ (De Heuvel/Amstelveen, Prinsenhof, Bovenveen, Leidschendam-Zuid e.o., Voorburg-Midden en ‘t Lien/De Rietvink). 36% van de huishoudens in de gemeente Leidschendam-Voorburg is een ‘lichte cultuurgebruiker’. Uit de voorlopige participatieresultaten (inclusief de doelgroep inwoners) is gebleken dat niet alle inwoners bekend zijn met de lokale culturele voorzieningen en programmering. Bovendien komt veelvuldig aan bod dat lokale en landelijke subsidieregelingen niet goed bekend zijn bij betrokkenen (zowel inwoners als aanbieders).

4.2 Aanvraagproces

Het aanvragen van minimaregelingen, waaronder de Ooievaarspas, is voor inwoners vaak zo complex en vereist dusdanige digitale vaardigheden, dat inwoners om deze redenen afzien van een aanvraag, zo blijkt uit onderzoek van Regioplan. Inwoners met financiële problemen ervaren vaak al zoveel stress, dat een complexe aanvraag daar niet nog even bij kan⁴¹. Dit geldt specifiek ook voor jongeren die 18 jaar worden. Professionals benoemen dat deze jongeren zoveel moeten regelen en wellicht nog geen (geactiveerd) DigiD hebben, waardoor het aanvragen van een Ooievaarspas vaak niet gebeurt.

Bij het aanvragen van minimaregelingen moeten veel stukken worden aangeleverd (zoals bankafschriften, loonstrookjes, jaaropgave). Veel van dit soort documenten zijn lastig te vinden en moeten digitaal worden opgezocht met een DigiD, terwijl inwoners in de doelgroep vaak onvoldoende over de juiste vaardigheden beschikken. Bij het aanvragen van sommige regelingen kunnen bewijsstukken niet digitaal aangeleverd worden, waardoor stukken geprint moeten worden, terwijl inwoners veelal niet over een printer beschikken, zo komt naar voren uit onderzoek van Regioplan⁴². Het aanvragen van een Ooievaarspas kan zowel digitaal als per post. Medewerkers van de flitsbalie helpen inwoners met het printen van bewijsstukken, indien nodig, al is dat eigenlijk de taak van het Sociaal Servicepunt.

Uit onderzoek van Regioplan⁴³ blijkt dat veel inwoners zich afvragen of al deze bewijsstukken echt nodig zijn bij het aanvragen van minimaregelingen. Veel bewijsstukken en andere informatie die moet worden aangeleverd, zijn al beschikbaar bij de gemeente (vanwege een uitkering of een eerdere aanvraag van een regeling of inschrijving op een school). Vanwege AVG-redenen moet deze informatie toch steeds opnieuw worden aangeleverd⁴⁴.

³⁹ [Ooievaarspas | Gemeente Leidschendam-Voorburg \(lv.nl\)](http://www.ooievaarspas.nl)

⁴⁰ 3596 Koersbrief bijlage cultuurvisie (Gemeente Leidschendam-Voorburg, 2024).

⁴¹ Evaluatie klantbeleving minimabeleid (Regioplan, 2023) en Minimabeleid in Wassenaar, Voorschoten, Leidschendam-Voorburg en Oegstgeest. Eindrapport onderzoek (Rekenkamercommissie WVOLV, 2023).

⁴² Evaluatie klantbeleving minimabeleid (Regioplan, 2023).

⁴³ Evaluatie klantbeleving minimabeleid (Regioplan, 2023).

⁴⁴ Rapport evaluatie beleid minimaregelingen (Leidschendam-Voorburg, 2023).

Ten slotte valt op dat in zowel het onderzoek van Regioplan als het onderzoek van de Rekenkamercommissie 'instantieangst' wordt geconstateerd. Er is angst dat de regeling niet wordt toegekend of dat ze het op een later moment weer moeten terugbetalen. Deze 'instantieangst' kan ertoe leiden dat inwoners toeslagen en regelingen waar wel recht op is, zoals de Ooievaarspas, niet aanvragen⁴⁵.

4.3 Aanbod

De Ooievaarspas wordt gewaardeerd door inwoners: het stelt inwoners in staat om uitstapjes te maken, musea te bezoeken of de bioscoop, en de kinderen zwemlessen te laten volgen.⁴⁶ Sommige respondenten geven aan dat ze deze dingen anders niet zouden kunnen doen, omdat ze het niet kunnen betalen. Wel geven inwoners aan dat sommige regelingen, waaronder de Ooievaarspas, steeds kariger worden en/of onvoldoende bieden doordat de bedragen niet meestijgen met de inflatie⁴⁷. In zowel het onderzoek van Regioplan als de Rekenkamercommissie wordt geconstateerd dat het aanbod erg kindgericht is. Wat betreft de Ooievaarspas klopt het dat kinderen meer korting krijgen dan volwassenen: via de regeling Kinderen Doen Mee kunnen Ooievaarspashouders van 4 tot 18 jaar gratis hun zwemdiploma A, B en C halen en meedoen aan één culturele en één sportactiviteit. Daarnaast krijgt een kind nog eens 50% korting op een tweede sportieve en/of culturele activiteit. Volwassenen krijgen een korting van 50%.⁴⁸

Wat betreft doelgroepen is er behoefte aan meer mogelijkheden voor volwassenen. Het huidige aanbod kan volgens inwoners verbeterd worden door a) meer mogelijkheden voor sportdeelname: de huidige bedragen zijn volgens de inwoners onvoldoende om een abonnement, kleding, schoenen en materiaal te kunnen aanschaffen en b) er wordt geconstateerd dat het aanbod via de Ooievaarspas steeds beperkter wordt, en dat de pas dus steeds minder aantrekkelijk wordt. Zo vielen vroeger ook Drievliet en de zwembaden hieronder, en kon je voor € 50,- vrij reizen per kwartaal met het OV. Sommige inwoners geven aan liever een vast bedrag op de pas te krijgen dat naar eigen inzicht besteed kan worden (zoals in Utrecht het geval is) dan toegang te krijgen tot beperkte kortingen op een grote hoeveelheid mogelijkheden waar geen gebruik van wordt gemaakt.

Er is ook behoefte aan nieuw aanbod, zoals een regeling om schoenen en kleding aan te schaffen (voor kinderen én volwassenen). In Den Haag kunnen kinderen tot 18 jaar materialen meestal gratis aanschaffen bij Stichting Leergeld Den Haag voor een bedrag tot € 150,- voor de eerste aanvraag en € 95,- voor een vervolgaanvraag⁴⁹. Medewerkers van Bureau Ooievaarspas geven aan dat inwoners van Leidschendam-Voorburg en Rijswijk ook graag een gemeentelijke vergoeding voor materiaal en kleding zouden willen. Sinds 2006 worden kinderen uit gezinnen met geldzorgen in Leidschendam-Voorburg wel geholpen met schoolspullen, sport, een laptop, fiets of een verjaardagscadeau. De stichting wordt gevormd door vrijwilligers en krijgt zijn geld van de gemeente, bedrijven, organisaties (o.a. serviceclubs) en particulieren⁵⁰.

⁴⁵ Rapport evaluatie beleid minimaregelingen (Leidschendam-Voorburg, 2023).

⁴⁶ Rapport evaluatie beleid minimaregelingen (Leidschendam-Voorburg, 2023).

⁴⁷ De korting van de Ooievaarspas is onlangs verhoogd van € 330,- naar € 450,- per pashouder per seizoen (juli tot en met juni).

⁴⁸ [Regeling Kinderen Doen Mee \(KDM\) - Ooievaarspas](#)

⁴⁹ [Materiaal / kleding lidmaatschap - 4 t/m 17 jaar - Ooievaarspas](#)

⁵⁰ [Wie zijn wij? \(leergeldleidschendam-voorborg.nl\)](#)

In hetzelfde onderzoek komt ook de behoefte van inwoners aan een aanbod voor een abonnement van de bibliotheek naar voren⁵¹, terwijl dit aanbod al bestaat. Wellicht dat de deelnemende inwoners aan het onderzoek hier niet bekend mee zijn.

Ten slotte blijkt uit de participatiebijeenkomsten ten behoeve van de doelgroepenanalyse van het Kunstgebouw⁵² dat de vraag vanuit inwoners en het aanbod van het culturele veld niet altijd goed op elkaar aansluiten. Inwoners hebben met name (meer) behoefte aan een lokaal aanbod. Het college streeft naar meer kansengelijkheid en wil de groep 'lichte cultuurgebruikers' stimuleren om meer te participeren aan cultuur en erfgoed. Dat betekent dat het aanbod mogelijk beter afgestemd kan worden op de beleving van deze doelgroep. Voor hen is het ondernemen van een cultureel uitje wellicht 'ongebruikelijk', maar dat betekent niet dat zij helemaal geen interesse hebben in cultuur⁵³.

4.4 Gebruik en bereik

Dat inwoners een Ooievaarspas aanvragen en in bezit hebben, betekent niet dat zij daar ook gebruik van maken (zo blijkt ook uit de cijfers in hoofdstuk 3). Uit onderzoek ten behoeve van de cultuurvisie blijkt dat inkomen een rol speelt in de reismogelijkheden van inwoners naar culturele instellingen toe⁵⁴. Het college wil met name voor kinderen en jongeren, ouderen en kwetsbare inwoners kijken naar de bereikbaarheid van de culturele programmering. Wijkregisseurs benoemen dat beperkte reismogelijkheden door inwoners ook als belemmering kunnen worden ervaren voor deelname op het gebied van sport, recreatie, zwemmen en bibliotheek.

4.5 Stigma

Regioplan en de Rekenkamercommissie⁵⁵ benadrukken dat inwoners soms wel bekend zijn met de regelingen, maar een hoge drempel kunnen ervaren om deze ook aan te vragen. Soms is sprake van schaamte: vooral gepensioneerden vragen niet snel om hulp.

Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat sociale en psychologische kosten een belangrijke oorzaak van niet-gebruik op het niveau van de burger zijn⁵⁶. Baumberg (2021) deed expliciet onderzoek naar de rol van stigma in het aanvraagproces van een inkomensondersteunende regeling. Stigma is iets wat een persoon zelf ervaart. In het geval van stigma heeft de persoon zelf het gevoel dat hij/zij 'minder' is dan een ander, omdat hij gebruikmaakt van een regeling. Stigma uit zich onder andere in de wens om niet geassocieerd te worden met een groep, een angst om respect te verliezen en weerstand om persoonlijke informatie te geven (Van Mechelen en Janssens, 2017).

⁵¹ Rapport evaluatie beleid minimaregelingen (Leidschendam-Voorburg, 2023).

⁵² 3596 Koersbrief bijlage cultuurvisie (gemeente Leidschendam-Voorburg, 2024).

⁵³ 3596 Koersbrief cultuurvisie bijlage doelgroepenanalyse (gemeente Leidschendam-Voorburg, 2024).

⁵⁴ 3596 Koersbrief bijlage cultuurvisie (gemeente Leidschendam-Voorburg, 2024).

⁵⁵ Evaluatie klantbeleving minimabeleid (Regioplan, 2023) en Minimabeleid in Wassenaar, Voorschoten, Leidschendam-Voorburg en Oegstgeest. Eindrapport onderzoek (Rekenkamercommissie WVOLV, 2023).

⁵⁶ Significant APE, in opdracht van Inspectie SZW (2023), Niet-gebruik inkomensondersteunende regelingen SZW. Een syntheses studie.

Aanbieders vertellen tijdens interviews dat het fysiek moeten scannen van de pas de nadruk legt op het anders zijn dan de rest. Ooievaarspashouders kunnen bijvoorbeeld alleen een ticket voor het theater aan de deur kopen, waarvoor alle kaarthouders (het hele gezin bijvoorbeeld) fysiek aanwezig moeten zijn. De scouting gaat om schaamte en stigmatisering te voorkomen vijf keer per jaar bij mensen thuis langs, zodat zij niet voor een apart 'scanmoment' naar de vereniging hoeven te komen. Al deze redenen zouden ertoe kunnen leiden dat er minder gebruik wordt gemaakt van een regeling zoals de Ooievaarspas.

4.6 Deelconclusie

De Ooievaarspas wordt gewaardeerd door inwoners: het stelt inwoners in staat om uitstapjes te maken, musea te bezoeken of de bioscoop, en de kinderen zwemlessen te laten volgen. Toch wordt met het huidige Ooievaarspasaanbod in de gemeente Leidschendam-Voorburg nog niet volledig aangesloten op de behoeften van inwoners. Ten eerste is de Ooievaarspas en het aanbod niet bij alle inwoners bekend. Ten tweede is het aanvraagproces complex en vereist het dusdanige digitale vaardigheden, dat inwoners om deze redenen kunnen afzien van een aanvraag. Ten derde zou het aanbod inhoudelijk kunnen worden uitgebreid met activiteiten voor jongeren, volwassenen, ouderen en mensen met niet-Nederlandse komaf. Op het gebied van cultuur hebben inwoners behoefte aan meer en lokaal aanbod, waardoor de belemmering van reistijd kleiner wordt. Er is ook behoefte aan aanbod middels de Ooievaarspas op het gebied van kleding en materialen die nodig zijn voor deelname aan aanbiedingen (deze kunnen nu worden aangevraagd via de regeling Tegemoetkoming school-, cultuur-, sportkosten en Stichting Leergeld). Ten slotte kan schaamte een reden zijn waarom inwoners geen gebruikmaken van het Ooievaarspasaanbod. Schaamteverhogend zijn met name het inzichtelijk moeten maken van bankafschriften bij het aanvragen van de Ooievaarspas en het (meerdere keren per jaar) fysiek moeten langskomen om de pas te scannen bij aanbieders.

H5 | Perspectief welzijnsprofessionals

Deelvraag 7: Welke belemmerende en bevorderende factoren ervaren welzijnsprofessionals in het informeren over, aanvragen en gebruikmaken van de pas door inwoners?

Dit hoofdstuk geeft de ervaringen van professionals in het ondersteunen en begeleiden van inwoners bij het informeren over en het gebruikmaken van de pas door inwoners weer. De bevindingen zijn gebaseerd op interviews met professionals in de praktijk, zoals gebiedsregisseurs, brugfunctionaris van de Waterlelie (basisschool in Leidschendam), vrijwilliger van het Sociaal Servicepunt en Stichting Leergeld. Ook in dit hoofdstuk ligt de nadruk op informatievoorziening (paragraaf 5.1), het aanbod (paragraaf 5.2), het gebruik (paragraaf 5.3) en stigma (paragraaf 5.4). Het begeleiden van het aanvraagproces is niet aan de orde; geen van de professionals heeft hier ervaring mee. In paragraaf 5.5 sluiten we af met een deelconclusie.

5.1 Informatievoorziening

Niet alle geïnterviewde professionals zijn precies bekend met het aanbod van de Ooievaarspas en weten ook niet precies hoe inwoners worden geïnformeerd over de Ooievaarspas. Zij nemen aan dat mensen met een uitkering hier in ieder geval over worden geïnformeerd door de gemeente. Professionals denken dat informatie via het krantje, flyers en activiteitenagenda's bij organisaties, zoals de bibliotheek, wijkcentra en scholen, en mond-tot-mondreclame via school of kennissen het beste werkt voor mensen met een laag inkomen. Het is volgens hen daarbij belangrijk dat niet alleen pashouders worden geïnformeerd, maar dat ook potentiële pashouders het aanbod kunnen zien, zodat zij geënthousiasmeerd worden om een pas aan te vragen. Voor jongeren is een digitaal overzicht passender. Gebiedsregisseurs benadrukken dat jongeren vooral op hun telefoon naar informatie zoeken. Volgens hen is de site van de gemeente Leidschendam-Voorburg (inclusief verwijzing naar de website van de Ooievaarspas) niet toegankelijk.

De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft ervoor gekozen om inwoners alleen in de Nederlandse taal te informeren. Al geeft een gebiedsregisseur aan dat er in het programma Sterk voor Noord⁵⁷ in Leidschendam-Noord ook in het Arabisch wordt gecommuniceerd. Eén professional merkt op dat informatie in andere talen niet per se nodig is; digitale informatie kan makkelijk vertaald worden met Google Translate. De suggestie van een andere professional is wellicht een compromis:

"Alleen het woord Ooievaarspas en de slogan in een andere taal zou al genoeg zijn om interesse te kunnen wekken." (welzijnsprofessional Leidschendam-Voorburg)

Voor laaggeletterden zou Bureau Ooievaarspas filmpjes of gesproken berichten kunnen maken, die vervolgens worden afgespeeld op openbare plekken zoals het gemeentehuis, de bibliotheek en wijkcentra en via informatiekkanalen van welzijnsorganisaties.

⁵⁷ [Tegemoetkoming school-, cultuur-, sportkosten | Gemeente Leidschendam-Voorburg \(lv.nl\)](#)

Ook kan de gemeente Leidschendam-Voorburg een link opnemen met een filmpje of gesproken bericht in communicatie per brief.

5.2 Aanbod

Professionals zijn niet precies bekend met het aanbod van de Ooievaarspas in de gemeente Leidschendam-Voorburg, maar denken dat het met betrekking tot sport en cultuur wel in orde is. Gebiedsregisseurs benadrukken het belang van een passend aanbod voor jongeren rond de 18 jaar. Jongeren in deze leeftijdscategorie sporten minder vaak; het is belangrijk voor hen een aantrekkelijk aanbod te creëren. Bovendien komt er voor jongeren uit gezinnen met geldzorgen die 18 jaar worden, veel op hen af; zij moeten veel zelf gaan regelen. Zo moeten zij ook zelf een Ooievaarspas aanvragen, iets wat ze vaak niet doen omdat ze niet weten hoe of er geen ruimte voor vinden. Een aantrekkelijk aanbod, zoals een lidmaatschap van de sportschool, zou deze jongeren kunnen motiveren om wel een Ooievaarspas aan te vragen.

Daarnaast kan de gemeente Leidschendam-Voorburg het aanbod van de Ooievaarspas uitbreiden met voorzieningen voor kinderen en volwassenen zoals een fiets, sportkleding en -materiaal en muziekinstrumenten. Deze zijn vaak nodig om mee te kunnen doen en moeten nu apart worden aangevraagd via de regeling school-, cultuur- sportkosten⁵⁸ bij de gemeente of bij Stichting Leergeld.

5.3 Gebruik

Volgens professionals zou een app in plaats van een fysieke Ooievaarspas het gebruik door met name jongeren kunnen vergroten. Een telefoon hebben zij altijd bij zich; een Ooievaarspas niet. Een professional merkt op dat onder oudere gebruikers digitale vaardigheden en het gebruik van apps beperkt zijn; een andere professional relateert dat deze vaardigheden bij ouderen veel is toegenomen en steeds meer zal worden. Een belemmering in het gebruik van de Ooievaarspas is volgens professionals de bereikbaarheid van de gemeente Leidschendam-Voorburg en/of Bureau Ooievaarspas voor inwoners en professionals om vragen te kunnen stellen. Een professional vertelt:

"Bij een cliënt van mij was een paar weken volstrekt onduidelijk of de pas leverbaar was of niet. Het was voor mij ook niet duidelijk hoe er contact kon worden opgenomen. Er zijn geen contactgegevens, telefoonnummer of mail bekend.") welzijnsprofessional Leidschendam-Voorburg)

5.4 Stigma

Of inwoners zich door schaamte en stigma laten weerhouden om de Ooievaarspas aan te vragen en/of te gebruiken, is voor professionals moeilijk te beoordelen. Enerzijds geven professionals aan dat schaamte altijd aanwezig is bij de doelgroep, anderzijds zijn veel mensen vaak ook al hun schaamte voorbij om regelingen waar ze recht op hebben te benutten. Het gevoel van schaamte wordt volgens professionals vergroot als er bekenden ook lid van de vereniging zijn of als zij in groepsverband gebruikmaken van cultuur bijvoorbeeld.

⁵⁸ [Tegemoetkoming school-, cultuur-, sportkosten | Gemeente Leidschendam-Voorburg \(lv.nl\)](#)

Partners zouden volgens professionals rekening kunnen houden met schaamte bij het scannen van de pas; dit zou buiten het zicht van anderen moeten gebeuren. Een andere professional suggereert dat het (openlijk) gebruiken van de Ooievaarspas juist een goed 'middel' is om te communiceren dat iemand een laag inkomen heeft, zonder dat diegene erover hoeft te praten.

5.5 Deelconclusie

De belangrijkste deelconclusie van dit hoofdstuk is misschien wel dat de in dit onderzoek betrokken professionals nauwelijks ervaring hebben met het informeren over en aanvragen van de Ooievaarspas. Dit betekent dat zij weinig zicht hebben op de ervaringen van inwoners met de Ooievaarspas en hen hier moeilijk bij kunnen ondersteunen.

In dit hoofdstuk hebben we desondanks onderzocht welke belemmerende en bevorderende factoren welzijnsprofessionals ervaren in het informeren over, aanvragen en gebruikmaken van de pas door inwoners. De in dit onderzoek betrokken professionals weten niet precies hoe inwoners worden geïnformeerd over de Ooievaarspas en hoe zij inwoners zelf kunnen informeren. Het gebrek aan informatie belemmert hen ook in het begeleiden van inwoners bij het aanvragen van een pas; geen van de professionals heeft hier ervaring mee. Andere belemmerende factoren zijn volgens de professionals een gebrek aan een passend aanbod via de pas voor jongeren van de 18 jaar en een aanbod voor een fiets, sportkleding en -materiaal en muziekinstrumenten. Het ontbreken van contactgegevens om vragen te kunnen stellen werkt zowel voor inwoners als professionals belemmerend. Schaamte kan een belemmerende factor zijn voor inwoners in het gebruiken van de pas, maar professionals ondervinden zelf geen belemmering in hun eigen contact met inwoners. Bevorderende factoren (kunnen) zijn: passende informatievoorziening voor zowel professionals als inwoners, activiteitenagenda's en reclame via het krantje, flyers en mond-tot-mond, bij voorkeur ook in andere talen en vormen zoals filmpjes en contactgegevens van Bureau Ooievaarspas voor het stellen van vragen.

H6 | Perspectief partners

Deelvraag 8: Welke belemmerende en bevorderende factoren ervaren partners bij het informeren over, aanvragen en gebruikmaken van de pas door inwoners?

De bevindingen in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op interviews met verschillende (maatschappelijk) partners die 'aanbieder' zijn in het kader van de Ooievaarspas (zie bijlage 5 voor een overzicht) en op evaluaties door Sport & Welzijn, beleidsdomein Cultuur en Bureau Ooievaarspas, onder andere over de redenen waarom potentiële partners zich niet aansluiten. In dit hoofdstuk gaan we eerst in op de motivatie van partners om zich wel aan te sluiten (paragraaf 6.1), informatievoorziening (paragraaf 6.2), contact met Bureau Ooievaarspas en de gemeente Leidschendam-Voorburg (paragraaf 6.3) en het gebruik van de pas (paragraaf 6.4). In paragraaf 6.5 bespreken we de redenen van potentiële aanbieders om zich niet aan te sluiten. Ook dit hoofdstuk eindigen we met een conclusie (paragraaf 6.6).

6.1 Motivatie partners om zich aan te sluiten

Voor de negen aangesloten partners die betrokken zijn bij dit onderzoek geldt dat zij allemaal aanbieder zijn om mensen met een laag inkomen die zelf niet de middelen hebben, de kans te bieden om mee te doen. Met name in de gesprekken met sportverenigingen ligt vaak de nadruk op kinderen, omdat het aantal leden met een Ooievaarspas groter is onder kinderen, maar aanbieders vinden dat volwassenen even goed zouden moeten kunnen meedoen.

De bibliotheek is aangesloten vanuit de maatschappelijke gedachte dat de bibliotheek voor iedereen toegankelijk moet zijn. De bibliotheek is steeds meer een huiskamer van de stad, waar het niet alleen maar om lezen gaat maar ook om meedoen. Sommige partners zijn fysiek gesitueerd in een wijk waar minder betaaldkrachtige mensen wonen, die wel willen komen sporten. Voor de voetbalvereniging is een hoger aantal leden dankzij de Ooievaarspas ook een motivatie omdat een grote vereniging meer subsidie kan aanvragen en zeggingskracht heeft. Bovendien zijn de kosten voor de velden per lid lager en zijn er relatief minder vrijwilligers nodig. Niet elke gesprekspartner kan de motivatie overigens precies benoemen; de meeste partners zijn al lang aangesloten en het bestuur van verenigingen wisselt relatief snel.

Groot draagvlak onder aanbieders

Ondanks de in de volgende paragrafen genoemde belemmeringen valt op, dat het draagvlak voor de Ooievaarspas onder aanbieders groot is. Aanbieders zijn ervan overtuigd dat inwoners door middel van de Ooievaarspas kunnen meedoen. Zij waarderen de variëteit in het aanbod en zien het aansluiten bij de Ooievaarspas als een middel om bij te kunnen dragen aan de gemeente.

6.2 Informatievoorziening

Partners hebben de indruk dat inwoners wel bekend zijn met de Ooievaarspas en het aanbod, al weten ze niet waar die informatie te vinden is. Kinderen en nieuwkomers die bij partners komen, zijn het best geïnformeerd, via school respectievelijk de gemeente.

Partners zijn verplicht om actuele informatie over hun Ooievaarspasaanbod op hun eigen website te vermelden. Sportverenigingen vermelden de mogelijkheid tot deelname met een Ooievaarspas vaak op het inschrijfformulier. Het theater maakt melding op de kaartverkooppagina onder 'kortingen': mensen met een Ooievaarspas kunnen 50% korting krijgen en alleen kaarten kopen bij de theaterkassa.

Aanbieders benoemen dat begrijpelijke informatie over de Ooievaarspas er wel is, maar niet in andere talen. Dit terwijl volgens sommige aanbieders misschien wel 75% van de mensen met een Ooievaarspas een niet-Nederlandse achtergrond heeft. Volgens deze aanbieders kan taal een barrière zijn voor het gebruik van de pas. Bovendien is overzicht voor deze doelgroep belangrijk. Informeren over alle minimaregelingen inclusief de Ooievaarspas zou een goede strategie zijn.

Informatie voor niet-Ooievaarspashouders ontbreekt of komt te laat

Het zwembad geeft ouders van kinderen die beginnen met zwemles een starttas mee met informatie, onder andere over de Ooievaarspas. Het zwembad merkt op dat de informatie over de Ooievaarspas hier eigenlijk te laat komt; als kinderen al zijn begonnen met zwemmen. Het zou beter zijn om ouders te informeren als kinderen starten op school (met vier jaar). Voorheen had het zwembad ook een sticker op de deur met daarop de tekst "Hier kan je gebruikmaken van de Ooievaarspas", maar die is nu verwijderd. De dansschool informeert kinderen en ouders overigens zelf op school, door flyers uit te delen: *"Als we flyers uitdelen op school noemen wij het ook "Met de Ooievaarspas kun jij ook meedoen". En als ze niet weten wat de Ooievaarspas is, dan leggen we het uit."* (Dansschool)

Een ander moment waarom mensen geïnformeerd worden over de Ooievaarspas door partners, is als zij de contributie niet betalen. De meeste verenigingen gaan dan een gesprek met de leden aan. Al merken zij ook op:

"We zijn niet de sociaal werkers." (Scouting)

Ook de badmintonvereniging neemt leden niet aan de hand mee naar Bureau Ooievaarspas of Stichting Leergeld, al denkt de vereniging wel mee en worden kosten voor bijvoorbeeld een zomerkamp soms betaald door een weldoener. Verenigingen met wachtlijsten, zoals LV Gymnastics en de scouting, informeren bewust niet extra, omdat ze de vraag niet kunnen verwerken.

Informeren is de taak van de gemeente

Partners zijn het erover eens dat het goed zou zijn als de gemeente Leidschendam-Voorburg informatie over de Ooievaarspas aan alle inwoners verstrekt. De gemeente zou bovendien (in samenwerking met Sport en Welzijn en Bureau Ooievaarspas) evenementen in Leidschendam-Voorburg kunnen organiseren, zoals een sport-inn, waarbij verenigingen zich kunnen presenteren en duidelijk wordt gemaakt waarvoor de Ooievaarspas gebruikt kan worden. Daarbij kunnen ook de verschillen tussen sport en cultuur duidelijk worden gemaakt. Het aanbod is voor alle kinderen beschikbaar zodat zij kunnen kennismaken met sport- en culturaanbieders.

Cultuuraanbieders en de Ooievaarspas kunnen zich presenteren tijdens het Cultuur Zomerfestival. De bibliotheek biedt ruimte aan om folders neer te leggen en posters op te hangen, met name tijdens de start van het schooljaar en tijdens themaweken. Gebiedsregisseurs benoemden eerder al dat posters op scholen volgens jongeren de beste vorm van informeren is voor deze doelgroep (zie hoofdstuk 5).

Onduidelijke vergoedingsafspraken

De meeste partners maken niet zelf nog extra reclame voor de Ooievaarspas; zij hebben geen extra leden nodig en/of verdienen er niet aan. Voor sommige partners kost deelname juist geld omdat zij de korting deels moeten vergoeden. Hoeveel dit precies is en waarom, is niet voor alle partners duidelijk. Zo vertelt het theater:

"Van de 50% korting krijgen we maar 80% vergoed. Dat is de afspraak met Bureau Ooievaarspas. Die overige 20% zijn de kosten van het theater zelf. Voor de jeugdigen zou wel 100% vergoed worden. Ik zou wel heldere informatie op de website van Bureau Ooievaarspas willen hebben." (Theater Veur)

Een andere aanbieder vertelt dat zij 10% per leerling 'inleveren' bij Bureau Ooievaarspas voor administratiekosten. De dansschool krijgt (van de gemeente Leidschendam-Voorburg via Bureau Ooievaarspas) 90% vergoed per kind. Volwassenen krijgen een korting van 50%, waarbij ook 10% wordt ingehouden voor administratiekosten. Een andere aanbieder heeft met een accounthouder van Bureau Ooievaarspas afgesproken dat als Ooievaarspas-leden gedurende het jaar stoppen, de aanbieder het resterende bedrag naar Stichting Leergeld overmaakt. Het is onduidelijk of andere verenigingen dat ook doen. Deze voorbeelden suggereren dat vergoedingsafspraken tussen aanbieders kunnen verschillen en in veel gevallen niet duidelijk zijn voor aanbieders.

6.3 Contact tussen partners en Bureau Ooievaarspas en/of de gemeente Leidschendam-Voorburg is er nauwelijks

De meeste partners hebben alleen contact met Bureau Ooievaarspas, en niet met de gemeente Leidschendam-Voorburg. Dit contact is sporadisch en gaat meestal over administratieve zaken, zoals het bijwerken van de website of nieuwe tarieven, of een foutmelding bij het scannen. Het contact verloopt per mail en wordt als goed ervaren. Alleen de voetbalvereniging heeft negatieve ervaringen, doordat er vaak geen antwoord komt op hun mails. De voetbalvereniging vindt dat zij klant zijn bij Bureau Ooievaarspas en ook zo behandeld moeten worden. Bureau Ooievaarspas zou sneller en vollediger moeten reageren, zodat kinderen ook snel geholpen kunnen worden.

De meeste partners hebben geen contact met de gemeente Leidschendam-Voorburg over de Ooievaarspas. Alleen het zwembad heeft gesproken over herindexering van de vergoeding voor kortingen en over de periode van scannen van de Ooievaarspassen ten behoeve van de facturatie. De bibliotheek zou graag in gesprek gaan met de gemeente Leidschendam-Voorburg over promotie.

"Want als er bijvoorbeeld wel meer promotie komt, dan kunnen wij meer leden verwachten. Daar moeten we wel rekening mee houden - dit zou in samenwerking moeten verlopen." (Bibliotheek Leidschendam-Voorburg)

6.4 Gebruik

Aantal gebruikers/leden met een Ooievaarspas

Het aantal gebruikers of leden dat met een Ooievaarspas gebruikmaakt van het aanbod van de partners betrokken in dit onderzoek varieert tussen de 0,4% en 17%. Zo is het percentage Ooievaarspashouders dat gebruikmaakt van het theater de laatste tien jaar gemiddeld 0,4% (in 2023 0,2%). Bij de zwemlessen maakt bijna 17% van de totaal 1.200 leerlingen gebruik van de Ooievaarspas. Bij de scouting is dit percentage 2%, bij badminton 4%, bij LV gymnastics 8% en bij de voetbalvereniging 10%. Bij deze aanbieders zijn de Ooievaarspasgebruikers bijna alleen kinderen. Zo is er bij LV gymnastics één volwassene met een Ooievaarspas lid, maar er zijn dan ook maar weinig lessen voor senioren. Ook bij de dansvereniging is 90% van de leden kind. Een andere reden dat vooral kinderen gebruikmaken van de Ooievaarspas, is dat volwassenen 50% van de contributie zelf moeten betalen. De voetbalvereniging vertelt dat maar 1% à 2% van de volwassenen leden zijn met een Ooievaarspas, omdat de contributie voor deze volwassenen alsnog te hoog is. Bij het theater zijn de gebruikers juist met name volwassenen.

"We zien voornamelijk ouders met jeugd en senioren en daartussen zie je weinig gebeuren."
(Theater Veur)

De bibliotheek geeft aan dat het aantal gebruikers met een Ooievaarspas lastig te onderzoeken is. Boeken lenen is namelijk maar één onderdeel, naast bijvoorbeeld internetgebruik, printen en deelname aan activiteiten (die vaak al gratis zijn). Bovendien is het lidmaatschap voor kinderen ook zonder Ooievaarspas gratis. Op het totaal van 6.300 volwassenen zijn er 430 leden met een Ooievaarspas: bijna 7%.

Voor partners met een aanbod lager dan of ter waarde van € 450,- maakt het niet uit hoeveel inwoners er gebruikmaken van hun aanbod met een Ooievaarspas; zij krijgen deze kosten immers vergoed door de gemeente Leidschendam-Voorburg. Partners met een aanbod dat duurder is, zoals het zwembad, ervaren dit wel als problematisch. Het zwembad krijgt voor de zwemlessen van Ooievaarspashouders € 37,50 per maand. Dit is bijna 50% minder dan de betalende inwoners. Het Sportfondsenbad is een commercieel bedrijf en draagt dus het risico voor de hele exploitatie. Het zwembad legt € 2,50 per kind met een Ooievaarspas zelf bij. Dit is anders dan bijvoorbeeld in Den Haag waar de gemeente eigenaar is van de zwembaden. De Ooievaarspasregeling voor de zwembaden in Den Haag is wel passend, of bijvoorbeeld voor zwemverenigingen die het zwembad huren maar niet zelf exploiteren, maar niet voor het Sportfondsenbad in Leidschendam-Voorburg. Het zwembad geeft aan dat Ooievaarspasgebruikers minder trouw zijn in het komen naar de zwemlessen en dat betekent voor het zwembad een extra verlies omdat ze deze lessen beter hadden kunnen inzetten voor betalende leskinderen. Het zwembad is gecharmeerd van hoe het in Pijnacker is geregeld met het Jeugdfonds Sport en Cultuur. Daar krijgt het zwembad gewoon een volledige vergoeding om een kind (vanaf 5 jaar) een jaar lang te laten zwemmen. Dit jaar is meestal voldoende om hun zwemdiploma te halen. Het zwembad denkt ook wel eens na om voor Ooievaarspashouders een aparte zwemtijd te hebben met kortere zwemlessen die meer aansluit bij het bedrag dat ze van Bureau Ooievaarspas vergoed krijgen. Op die manier kunnen zij de betalende ouders zwemlessen geven die passen bij waar zij voor betalen.

Ook om andere redenen is het voor sommige aanbieders van belang dat het gebruik van de Ooievaarspas in balans blijft:

"In een elftal kun je van de 15 kinderen niet meer dan de helft met Ooievaarspas hebben, want die kinderen komen alleen, zonder ouders, en die kunnen niet rijden naar uitwedstrijden. Wij bieden daarom nu een vrijwilligersvergoeding van 50 euro, om mensen te laten zien; je kunt sporten, maar je moet wel komen en je inzetten voor de vereniging en betrokkenheid tonen." (Voetbalvereniging Leidschendam-Voorburg)

Wachtlijsten

Een andere belemmering voor inwoners (met een Ooievaarspas) om geen gebruik te maken van het aanbod, zijn wachtlijsten. Zo heeft LV Gymnastics het aanbod voor Ooievaarspashouders wel op hun website staan, maar zijn er wachtlijsten voor inschrijving.

LV Gymnastics maakt bij het toelaten overigens geen onderscheid tussen wel-/niet- pashouders:

"Wie het eerst komt, die het eerst maalt. Als ze aan de beurt zijn kunnen ze sporten"
(LV Gymnastics)

Ook bij het zwembad zijn er wachtlijsten voor zwemlessen. Het op tijd in bezit zijn van de Ooievaarspas is van belang:

"Als je weet dat je kind drie jaar is, weet je dat je je al moet inschrijven voor zwemles. Maar je kan pas beginnen met zwemmen als je de pas hebt. Als je de pas nog moet aanvragen als je aan de beurt bent voor zwemles, dan ben je te laat." (zwembad Leidschendam-Voorburg)

Een fysieke/digitale pas

De pashouder moet zichzelf identificeren bij gebruik van de pas. Bij het betalen van contributie, de zwemles of een andere activiteit betekent dit voor de pashouder dat het betalen fysiek en niet online kan. Daar waar andere leden de contributie digitaal betalen, moet de pashouder fysiek langskomen (of komt de vereniging bij huis langs). Om de pas te gebruiken voor (korting op) een theatervoorstelling, betekent het ook dat de pashouder fysiek een kaartje moet kopen bij de kassa. Als meer mensen in het huishouden een Ooievaarspas hebben en zij gezamenlijk naar het theater willen, moeten zij ook gezamenlijk eerst fysiek een kaartje kopen om elk gezinslid te identificeren met de Ooievaarspas. De Ooievaarspas kan niet online worden gescand. Het theater heeft geen vaste dag meer dat de fysieke kassa open is voor kaartverkoop omdat de meeste bezoekers hun kaarten online kopen. Meerdere aanbieders geven aan dat het veel zou schelen als de pas ook met een app, een DigiD of een code online/digitaal te gebruiken zou zijn.

Meerdere keren per jaar scannen van de pas

Zoals al eerder besproken kan het aantal keer dat de pas gescand moet worden per jaar verschillen per aanbieder. Het is onduidelijk voor aanbieders waarom dat zo is en zij vinden dit te vaak. Bovendien leveren leden de pas vaak niet op tijd in om te scannen, wat veel vraagt van de vrijwilligers op sportverenigingen. Bij veel verenigingen begint het sportseizoen in september of loopt het van juli tot juli. Dit correspondeert niet met de geldigheid van de Ooievaarspas per kalenderjaar.

Het kan zijn dat de pas door sommige verenigingen daardoor twee keer gescand moet worden, maar bij een aantal aanbieders, zoals de scouting, blijkt dit elk kwartaal te zijn.

"Het afspreken met leden, het opsturen van de passen, afspraken die worden vergeten, passen die nog thuis liggen, het kwartaal dat dan net voorbij is: allemaal drempels. En dat dan vier keer per jaar." (Scouting Leidschendam-Voorburg)

6.5 Redenen om niet aan te sluiten

In 2020 heeft Sport en Welzijn voor het laatst de driejaarlijkse vitaliteitsscan uitgevoerd onder sportverenigingen. Daarbij zijn ook de vragen opgenomen: "Is de sportclub aangesloten bij de Ooievaarspas?" en "Waarom is de sportclub niet aangesloten bij de Ooievaarspas?"

Antwoorden die hierop gegeven werden, zijn:

- Geen vraag/behoefte vanuit inwoners (3).
- Niet onze doelgroep (2).
- Geen binding met Den Haag/we zijn aangesloten bij de regeling die van kracht is in Leidschendam-Voorburg (2).
- Onbekend mee (1).
- De sport is helaas te duur voor de Ooievaarspas (1).
- Gaan we nog doen (1).
- Wel overwogen en informatie aangevraagd, maar de procedure is daarnaast nogal ingewikkeld (1).

Opvallend is dat drie sportverenigingen onbekend zijn met de Ooievaarspas, dan wel denken dat deze alleen van toepassing is voor sportverenigingen in Den Haag. Tijdens het interview geeft de medewerker van Sport en Welzijn aan dat het aansluiten bij de Ooievaarspas voor verenigingen nog steeds (te) ingewikkeld is. Voor kleine sportpartners of partners van een sport met dure materialen is het zowel voor de aanbieder als de Ooievaarspas een goede reden om niet aan te sluiten, omdat de kosten dan relatief hoog zijn. Sommige kleine partners hebben bovendien hun eigen interne regeling voor mensen met een kleine beurs, volgens de medewerker van Sport en Welzijn.

Ten slotte laten de uitkomsten van een recente participatiesessie in het kader van de nieuwe cultuurvisie in Leidschendam-Voorburg zien dat volgens cultuuraanbieders het aanvraagproces niet makkelijk is en er relatief weinig inwoners zijn die binnen cultuur gebruikmaken van de Ooievaarspas. Bovendien merken zij op dat op scholen de Ooievaarspas wordt ingezet voor kinderen om mee te kunnen doen met bepaalde sportevenementen, maar niet voor cultuuractiviteiten.

Accounthouders van Bureau Ooievaarspas evalueren jaarlijks met de partners van de Ooievaarspas. Eén keer is er in Leidschendam-Voorburg een samenwerking met een voetbalvereniging gestopt, die een afkeer had van pashouders. Volgens medewerkers van Bureau Ooievaarspas weten niet alle verenigingen en stichtingen in de gemeente Leidschendam-Voorburg dat zij aanbieder (partner) van de Ooievaarspas kunnen worden. Het informeren en promoten van de Ooievaarspas ziet Bureau Ooievaarspas als een taak van de gemeente Leidschendam-Voorburg. Overigens wil zij hierbij wel helpen.

6.6 Deelconclusies

Opvallend is dat het draagvlak voor de Ooievaarspas onder aanbieders groot is. Aanbieders zijn ervan overtuigd dat inwoners door middel van de Ooievaarspas kunnen meedoen. Zij waarderen de variëteit in het aanbod en zien het aansluiten bij de Ooievaarspas als een middel om te kunnen bijdragen aan de gemeente. Toch ervaren zij een aantal belemmerende factoren. Het informeren over de Ooievaarspas zien aanbieders niet als hun hoofdverantwoordelijkheid. De gemeente zou inwoners beter kunnen informeren over alle minimaregelingen, inclusief de Ooievaarspas. Deze informatie zou in meerdere talen beschikbaar moeten zijn. Aanbieders ervaren zelf onduidelijkheden over vergoedingsafspraken; deze zou Bureau Ooievaarspas eenduidig kunnen communiceren (via de accounthouders). Belemmerende factoren in het gebruikmaken van de Ooievaarspas zijn voor aanbieders de beperkte mogelijkheden en inzet van ouders bij sportverenigingen, zoals rijden naar wedstrijden en wachtlijsten voor deelname. In de uitvoering is het (meerdere keren) scannen van de fysieke pas voor sommige aanbieders een belemmerende factor.

H7 | Conclusies en aanbevelingen op basis van het evaluatie-onderzoek

In dit rapport, rapport 1, hebben we de huidige Ooievaarspas geëvalueerd en geïnventariseerd wat de ervaringen en behoeften van inwoners, professionals en partners zijn. Dit rapport is de onderbouwing van het scenario-onderzoek in rapport 2, waar we drie scenario's schetsen voor de toekomst van de Ooievaarspas: 1) een participatieregeling zonder pas, 2) de Ooievaarspas 2.0; een verbeterde Ooievaarspas en 3) een lokale L-V pas. In rapport 2 leest u ook de onderbouwing en afweging van de scenario's op basis van de conclusies in dit hoofdstuk.

In dit hoofdstuk beantwoorden we de hoofdvraag: *Hoe kan de Ooievaarspas in Leidschendam-Voorburg worden vormgegeven om effectief bij te dragen aan de doelen van het minimabeleid en de behoeften van de inwoners?* De aanbevelingen in dit hoofdstuk kunnen, ongeacht welk toekomstscenario de gemeente Leidschendam-Voorburg kiest, van toepassing zijn.

7.1 Conclusie

De huidige Ooievaarspas komt ongeveer 50% van de inwoners in Leidschendam-Voorburg met een minimum inkomen (onder 130%) tegemoet in hun kosten voor cultuur, sport, zwemmen, bibliotheek en recreatieactiviteiten. Daarmee worden deze inwoners in staat gesteld om autonoom mee te doen op het terrein van sport, cultuur en beleving. Het draagt daarmee voor deze mensen bij aan het doel van het minimabeleid van de gemeente. Op basis van de behoefte en ervaringen van inwoners, professionals en partners concluderen we dat er verbeteringen mogelijk zijn om de Ooievaarspas nog effectiever te laten bijdragen aan de doelen van het minimabeleid en nog meer inwoners te kunnen laten meedoen. Zo laat dit onderzoeksrapport zien dat het voor inwoners belangrijk is om de aanvraagprocedure en het gebruik van de fysieke pas te vereenvoudigen. Voor aanbieders is het belangrijk om de administratie te beperken en hen voldoende te compenseren. Zij vinden het de verantwoordelijkheid van de gemeente om eenduidig te communiceren en inwoners te informeren. Voor de gemeente Leidschendam-Voorburg zou een eenvoudiger werkproces wenselijk zijn. Ten slotte is het belangrijk om in de toekomst het gebruik en de kosten van de Ooievaarspas beter te monitoren zodat de gemeente Leidschendam-Voorburg (samen met de andere gemeenten en Bureau Ooievaarspas) kan bijsturen op de effectiviteit van de Ooievaarspas.

Deze verbeteringen kunnen doorgevoerd worden in de huidige werkwijze (met als optionele variant een lokale L-V pas) of door over te stappen naar een participatieregeling zonder pas.

7.2 Aanbevelingen

Ongeacht de keuze voor een scenario adviseren we om rekening te houden met de volgende randvoorwaardelijke factoren/opgaven:

- Bespreek de huidige contractuele afspraken met de gemeente Den Haag en Rijswijk. Zolang Rijswijk, Den Haag en Leidschendam-Voorburg van dezelfde dienst gebruikmaken (Bureau Ooievaarspas) is het aan te bevelen om als gemeenten samen op te trekken. Het opdrachtgeverschap (en de kwaliteit van de uitvoering) wordt beter

als de gemeenten van elkaars toekomstplannen en wensen met betrekking tot de pas op de hoogte zijn. Verbeteringen in bijvoorbeeld de communicatie of afspraken met aanbieders, kunnen dan in een keer gedaan worden. Als een andere gemeente besluit om te stoppen met de samenwerking met Bureau Ooievaarspas is dat ook voor andere gemeenten mogelijk van invloed. Onderhoud het overleg met Den Haag en Rijswijk.

- Aanpassingen en verbeteringen in de Ooievaarspas of het opzeggen van het contract vraagt capaciteit van Bureau Ooievaarspas. Het is belangrijk om de benodigde capaciteit van de scenario's in kaart te brengen en afspraken te maken over wat haalbaar is en wie verantwoordelijk is voor die capaciteit.
- De naam 'Ooievaarspas' heeft over de vele jaren een herkenbaarheid bij de inwoners opgebouwd. Als er wordt gekozen voor een nieuwe vorm of ander instrument is het van belang om inwoners daar goed in mee te nemen. Zij moeten het idee hebben regie en grip te hebben op hun situatie en mogelijkheden om 'mee te doen'. Een pas aanpassen of omzetten in iets anders vraagt een zorgvuldig participatieproces.
- De mate waarin het doel wordt bereikt met een pas/regeling, valt of staat met het aanbod en de bereidwilligheid van aanbieders om mee te doen aan dit maatschappelijk doel. Veranderingen of aanpassingen in de pas of uitvoeringen daarvan vraagt draagvlak bij aanbieders, dus hun betrokkenheid moet goed in het transitieproces worden geborgd.
- De uitvoering van de pas en contacten met inwoners en aanbieders is weliswaar uitbesteed, maar omdat het wel gaat om het maatschappelijk middenveld en de inwoners van de gemeente en belangrijke doelstellingen, is het van belang om ambtelijk betrokken en op de hoogte te blijven van wat hier speelt.
- Breng het werkproces inclusief taken en verantwoordelijkheden in kaart. Zo wordt voor zowel inwoners, aanbieders, de gemeente Leidschendam-Voorburg, de andere Ooievaarspas-gemeenten en Bureau Ooievaarspas duidelijk wie waarvoor verantwoordelijk is.
- Voeg een klachtenregeling toe voor gebruikers en aanbieders van de Ooievaarspas.
- Maak een afweging in het wel/niet controleren op onrechtmatig pasgebruik.
- Monitor gebruikscijfers en actualiseer op basis daarvan afspraken (bijvoorbeeld jaarlijks). Het is belangrijk dat de gemeente Leidschendam-Voorburg toegang heeft tot de transactie- en gebruikscijfers die nu worden geregistreerd door Bureau Ooievaarspas. Daarnaast is het aan te raden om het aantal aanvragen te registreren, inclusief afwijzingen en afmeldingen.
- Verbeter de communicatie over de Ooievaarspas naar inwoners:
 - Over de mogelijkheden van de pas (promotie). Dit richten op specifieke momenten van de doelgroep (bijvoorbeeld bij start van schooltijd (4 jaar), bij 18 jaar worden (i.c.m. DigiD-aanvragen, et cetera), bij inburgering, bij bereiken AOW-leeftijd).
 - De aanvraagroute (informatie) en het beschikbare aanbod (inspiratie).
- Overweeg een digitale mogelijkheid (app/webfunctie) om de pas/regeling te gebruiken.
- Hergebruik gegevens/documenten van inwoners bij aanvraag van pas/regeling.
- Koppel de geldigheid van de pas aan het sportseizoen/contributie (bijvoorbeeld april-april).

Deze aanbevelingen en verbeteringen kunnen een plek krijgen in het transitie-/uitvoeringsplan dat de gemeente Leidschendam-Voorburg kan opstellen naar aanleiding van de besluitvorming op basis van de uitkomsten in dit onderzoek.

Bijlage 1 | Documentenoverzicht

Om de huidige situatie van de Ooievaarspas in kaart te brengen hebben we de volgende documenten en websites geraadpleegd:

Documenten

- Addendum Randgemeenten omtrent Ooievaarspas (2020)
- Afspraken Ooievaarspas definitief 22-5-2012
- Armoedemonitor Kwiz, 2023
- Brief gemeente Den Haag actualiseren regionale afspraken kostenverdeling Ooievaarspas 2018
- Cijfers gebruik en transacties 2021: document Leidschendam-Voorburg gebruik en transacties 2021 stand Q1 & Q2 +Prognose Q3 & Q4 (idem 2022 en 2023)
- Duidingsrapportage dashboard minima gemeente Leidschendam-Voorburg, meting over 2022, Kwiz
- Evaluatie beleid minimaregelingen Leidschendam-Voorburg 2019-2022
- Evaluatie armoederegelingen Den Haag (CBS, 2023)
- Evaluatie klantbeleving minimabeleid (Regioplan, 2023)
- Koersbrief 'Iedereen telt mee'- Koers voor het nieuwe minimabeleid, maart 2024
- Memo stand van zaken Ooievaarspas sportverenigingen LV 02102017
- Minimabeleid in Wassenaar, Voorschoten, Leidschendam- Voorburg en Oegstgeest. Eindrapport onderzoek (Rekenkamercommissie WVOLV, 2023)
- 'Opstap naar Werk' Beleidsplan Re-integratie en Participatie gemeente Leidschendam-Voorburg, december 2023
- Raadsbrief minimaregelingen 2020
- Rapport evaluatie beleid minimaregelingen 2023 Leidschendam-Voorburg (2024)
- Stand van zaken Ooievaarspas partners van sportverenigingen 2019
- Verwerkersovereenkomst uitvoering de Haagse Ooievaarspas 2019
- Voorwaarden en verplichtingen partners Ooievaarspas 2018
- 3596 Koersbrief bijlage cultuurvisie (Gemeente Leidschendam-Voorburg, 2024)

Websites

- <https://www.ooievaarspas.nl>
- <https://www.lv.nl>
- <https://www.leergeldleidschendam-voorburch.nl>
- <https://www.keirijswijk.nl>
- <https://www.gelrepas.nl>
- <https://www.zoetermeerpas.nl>

Bijlage 2 | Overzicht aangesloten partners

Ooievaarspas

Bridgeschool Haaglanden
Volevo Volleybal vereniging Leidschendam-Voorburg
Showband '75 Leidschendam
Werff Thomas Multisport
LV Gymnastics
CKV VEO (korfbalvereniging)
Stichting Sport en welzijn
Creasi dans & evenementen
Algemene Voorburgse Zwemvereniging AVZV
VMHC Cartouche (hockey vereniging)
Hart Zwem Revalidatie Groep
Voetbalvereniging RKAVV
Trias centrum voor de kunsten
Scouting Satoko Kitahara
Tennispark Overdam
Sportcentrum Rust
Budoclub Voorburg
Stompwijk '92 (sportvereniging)
VV Wilhelmus (voetbalvereniging)
Badmintonclub Voorburg
Wijkvereniging Essesteijn (bijvoorbeeld bridgen, klaverjassen)
Het Veur Theater
A capella koor Cantiamo
Tafeltennisvereniging VVV
Schaakvereniging Voorburg
Katholieke bond van Ouderen, afdeling Leidschendam
Theater Ludens
Judovereniging Shi-Han
Sportfondsen Leidschendam-Voorburg
LV-Boxing
Scouting Damherten Leidschendam
Stichting Corda Vocale
Algemene Zwemvereniging Leidschendam
Boxing groep
Badmintonclub Orbiton
Basketbalvereniging CobraNova
Bibliotheek aan de vliet
Scouting Hubertus Brandaan
Scouting Pius XII Leidschendam
Stichting IBCE (multiculturele welzijnsorganisatie)
Shijak Taekwondo Haaglanden
Scouting Livingstone-Miriam Voorburg
Voorburgse Muziekvereniging Forum Hadriani
Vereniging Raadsbeheer-Corbulo
Bridgeclub Leidschenhage
Nationale Vereniging de Zonnebloem
SEV Voetbalvereniging

Bijlage 3 | Interviewprotocol beleidsmedewerkers

Heel fijn dat u wilt deelnemen aan dit interview! Dit interview vindt plaats in het kader van het onderzoek naar de Ooievaarspas van de gemeente Leidschendam-Voorburg. De gemeente Leidschendam-Voorburg is benieuwd naar de huidige stand van zaken van de Ooievaarspas, zoals de aanbieders, het gebruik en de kosten, maar ook naar de toekomst. Daartoe bestuderen we documenten, spreken we met beleidsmedewerkers, inwoners, professionals en aanbieders en kijken we ook naar passen in andere gemeenten.

Het interview duurt ongeveer een uur en gaat over de stand van zaken van de Ooievaarspas in de gemeente Rijswijk en uw toekomst ideeën en verwachtingen. We willen vragen of wij het interview mogen opnemen, zodat wij dit later kunnen uitwerken. De opname en aantekeningen zullen verwijderd worden zodra we een verslag hebben gemaakt. Mogen wij uw uitspraken opnemen in de rapportage?

Heeft u, voordat we beginnen met het interview, nog verdere vragen over het doel van het onderzoek of het interview zelf? Geeft u toestemming om te beginnen?

Algemeen:

1. Wat is uw functie?
2. Hoe bent u betrokken bij de Ooievaarspas?

Visie/perspectief

3. Wat is het doel van de Ooievaarspas volgens u? Wat zou het doel moeten zijn?
4. Wie zouden er met name gebruik moeten (kunnen) maken van de Ooievaarspas? Waarom?

Aanbod en doeltreffendheid

4. Heeft u de Ooievaarspas onlangs zelf geëvalueerd? Ook onder inwoners? Zo ja: sluit het aanbod aan bij de vraag van inwoners?
5. Op welke manieren stuurt de gemeente Rijswijk op het aanbod/de aanbieders van de Ooievaarspas? Zijn er bijvoorbeeld subsidieafspraken? Is er meer aanbod in een bepaalde categorie? Of voor een bepaalde doelgroep?
6. Voor sommige sporten is een dure eigen bijdrage voor materiaalkosten nodig (bijvoorbeeld zeilsport, paardrijden, golf, et cetera). Daardoor zijn deze sporten alsnog uitgesloten voor mensen met een laag inkomen. Hoe gaat u hiermee om? Wat zou u in de toekomst willen doen?
7. Streeft u er in de gemeente Rijswijk naar om alle sportverenigingen te laten aansluiten bij de Ooievaarspas? Waarom wel/niet? Zo niet, op basis waarvan maakt u een selectie?
8. Hoe is dit voor de categorieën cultuur, recreatie en zwemmen bijvoorbeeld?

Kosten en vergoedingen voor aanbieders

9. Wat kost het aansluiten bij de Ooievaarspas voor een vereniging in uw gemeente? De kosten voor het aansluiten bij de Ooievaarspas zijn voor kleine verenigingen hoog in verhouding tot het aantal leden. Kan er een alternatief bedacht worden voor kleine verenigingen?
10. Wat zijn de maximale kortingen en vergoedingen voor de aangesloten aanbieders in de gemeente Rijswijk? Welke keuzes heeft u gemaakt en welke overwegingen speelden daarbij?

Aanvragen en gebruik

11. Hoe zou het aanvragen van een Ooievaarspas eenvoudiger kunnen worden gemaakt denkt u?
12. Hoe zou het gebruik verhoogd kunnen worden?

Uitvoerbaarheid

13. Hoe is de uitvoering van de Ooievaarspas geregeld binnen uw gemeente?
 - Wat gaat goed?
 - Wat kan beter?
 - Welke overwegingen voor de toekomst?

Contract en samenwerking met Leidschendam-Voorburg

14. Hoe ervaart u de samenwerking met Leidschendam-Voorburg en Den Haag en het Bureau Ooievaarspas? Wat gaat er goed? Wat kan er beter?
15. Hoe verloopt het ambtelijk overleg tussen de drie ooievaarspas-gemeenten momenteel?
16. Wat zou er anders of beter kunnen in het overleg?
17. Welke voor- en nadelen ondervindt u (en/of uw inwoners) door met andere gemeenten (inclusief Leidschendam-Voorburg) samen te werken?

Toekomstscenario's

18. Wat zijn de toekomstplannen van de gemeente Rijswijk met betrekking tot de Ooievaarspas?
19. Zijn er wijzigingen op komst? Of een verwacht effect van recent doorgevoerde wijzigingen?
20. Welke overweging zou u de gemeente Leidschendam-Voorburg willen meegeven m.b.t. de toekomst van de Ooievaarspas?

Bijlage 4 | Interviewprotocol partners

Heel fijn dat u wilt deelnemen aan dit interview! Dit interview vindt plaats in het kader van het onderzoek naar de Ooievaarspas van de gemeente Leidschendam-Voorburg. De gemeente Leidschendam-Voorburg is benieuwd naar de huidige stand van zaken van de Ooievaarspas, zoals de behoeften van inwoners, het gebruik en de kosten, het aanbod en natuurlijk de aanbieders. Daartoe bestuderen we documenten, spreken we met beleidsmedewerkers, inwoners, professionals en aanbieders en kijken we ook naar passen in andere gemeenten.

Het interview duurt ongeveer 30 minuten en gaat over uw ervaringen en toekomstideeën over de Ooievaarspas. We willen vragen of wij het interview mogen opnemen, zodat wij dit later kunnen uitwerken. De opname en aantekeningen zullen verwijderd worden zodra we een verslag hebben gemaakt. Mogen wij uw uitspraken opnemen in de rapportage?

Heeft u, voordat we beginnen met het interview, nog verdere vragen over het doel van het onderzoek of het interview zelf? Geeft u toestemming om te beginnen?

Algemeen:

1. Wat is uw functie?
2. Hoe bent u betrokken bij de Ooievaarspas?

Visie/toekomstperspectief

3. Waarom bent u wel/geen aanbieder van de Ooievaarspas? Wat zijn uw overwegingen daarbij?
4. Wat is het doel van de Ooievaarspas volgens u?
5. Lukt het de gemeente Leidschendam-Voorburg nu om dat doel te bereiken? Zo niet: wat is er nodig om dat wel te bereiken?
6. Wie/welke doelgroep zou er met name gebruik moeten (kunnen) maken van de Ooievaarspas? Waarom? Wat is er nodig om met name deze doelgroep mee te laten doen, denkt u?

Huidige deelname

7. Heeft u cijfers over hoeveel leden/inwoners gebruikmaken van uw aanbod? En hoe vaak?
8. Hoe groot is het percentage Ooievaarspashouders dat bij u deelneemt in verhouding tot het totaal aantal leden?
9. Wat vindt u van deze balans?
10. Zijn er Ooievaarspashouders die wel een eerste keer bij u komen maar daarna niet meer terugkomen? Waarom is dat, denkt u?
11. Kunt u de werkwijze van de Ooievaarspas voor u als aanbieder omschrijven? Wat gaat er goed? Wat kan er beter?

Informeren

12. In hoeverre zijn uw leden met een inkomen <130% Wsm bekend met de Ooievaarspas denkt u?
13. Welke informatie krijgen uw leden over de Ooievaarspas? Op welke manier? Is dit goed te begrijpen? (Bijvoorbeeld staat er informatie op de homepage van de aanbieder?)

14. - indien aanbieder al info verstrekt: Hoe zou informatievoorziening over de Ooievaarspas via u als aanbieder beter of makkelijker kunnen? Heeft u hier invloed op? Zo ja hoe?
- indien aanbieder geen info verstrekt: zou u informatie over de Ooievaarspas willen verstrekken aan leden? Zo ja, op welke manier?
15. Wat kan Bureau Ooievaarspas doen om meer mensen met een inkomen <130% Wsm bekend te maken met uw vereniging/aanbod?

Contact met de gemeente vanuit uw organisatie

16. Heeft u contact met Bureau Ooievaarspas? En/of met de gemeente over de Ooievaarspas?
17. Waar gaat dit contact over?
18. Hoe ervaart u dit contact? Wat gaat er goed, wat kan er beter?

Opbrengsten en kosten

19. Wat levert het aanbieden van uw aanbod middels de Ooievaarspas op voor u als aanbieder?
20. Zijn er ook nadelen?

Toekomstideeen

21. Wat zou u de gemeente Leidschendam-Voorburg willen meegeven in het heroverwegen van de Ooievaarspas?
22. Wat zou de eerste stap moeten zijn?

Bijlage 5 | Overzicht participanten interviews

Organisatie	Relatie Ooievaarspas
Beleid	
Flitsbaliemedewerkers gemeente Leidschendam-Voorburg	Flitsbaliemedewerkers verwerken onder andere de Ooievaarspasregeling.
Beleidsmedewerker Sport en Welzijn Leidschendam-Voorburg	
Beleidsmedewerker Sociaal Domein Leidschendam-Voorburg	
Beleidsmedewerker Cultuur Leidschendam-Voorburg	
Beleidsmedewerker Bureau Ooievaarspas	Bureau Ooievaarspas heeft als taken onderhoud relaties met partners en regelingen.
Beleidsmedewerker gemeente Rijswijk	Rijswijk is één van de Ooievaarspas-gemeenten.
Beleidsmedewerker gemeente Den Haag	Den Haag is één van de Ooievaarspas-gemeenten.
Professionals	
Vrijwilliger Sociaal Servicepunt	Het Sociaal Servicepunt geeft onafhankelijk en gratis advies, informatie en ondersteuning aan inwoners van Leidschendam-Voorburg. Home - Sociaal Servicepunt Leidschendam-Voorburg
Stichting Leergeld	Helpt kinderen uit gezinnen met geldzorgen met schoolspullen, sport, een laptop, fiets of een verjaardagscadeau. Leergeld Leidschendam-Voorburg Alle kinderen doen mee
Gebiedsregisseurs	Leggen de verbinding tussen inwoners en de gemeente om leefbaarheid in wijken te vergroten.
De Waterlelie - basisschool in Leidschendam	Integraal kind- en expertisecentrum. De Waterlelie > Home (ikecdewaterlelie.nl)
WOEJ	Een professionele organisatie voor Sociaal Werk. Woej, alles voor activiteiten, advies en ondersteuning
partners	
LV Boxing	Trainingen - LV Boxing (lv-boxing.nl)
RKAVV voetbalvereniging	Home RKAVV
Badmintonvereniging Voorburg	Badmintonclub Voorburg (badmintonvoorburg.nl)
LV Gymnastics	Home - LV Gymnastics

Creasi dans en evenementen	Creasi dans & evenementen dans danslessen zumba evenementen
Scouting Hubertus Brandaan	Scouting Hubertus-Brandaan Elke zaterdag een avontuur
Veur Theater	Veur Theater – Het sfeervolste theater van de regio! (hetveurtheater.
Bibliotheek Aan de vliet	Bibliotheek Leidschendam (bibliotheekaandevliet.nl)
Zwembad De Fluit Sportfondsen	Welkom bij De Fluit

BMC

Databankweg 26D
3821 AL Amersfoort

Postbus 490
3800 AL Amersfoort

(033) 496 52 00
info@bmc.nl
www.bmc.nl

KvK BMC Advies 32078667
IBAN NL91 ABNA 0504035754
BTW NL80.86.63.598 B.01

Colofon

4 juli 2024

Classificatie : Intern gebruik

Namen adviseurs :

- dr. S.M. Annink
- drs A.W. Hak
- drs. W.E. Schuurmans - Oosterom

Projectnummer : PO041723-2254

Kijk voor meer info op onze website: bmc.nl